Usporedna analiza hrvatske i slovenske rudarske legislative

Šibalić, Antonio

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering / Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:169:715478

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering Repository, University of Zagreb

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNI FAKULTET
Diplomski studij rudarstva

USPOREDNA ANALIZA HRVATSKE I SLOVENSKE RUDARSKE LEGISLATIVE

Diplomski rad

Antonio Šibalić

R 132

Zagreb, 2017

Sveučilište u Zagrebu Diplomski rad

Rudarsko-geološko-naftni fakultet

USPOREDNA ANALIZA HRVATSKE I SLOVENSKE RUDARSKE LEGISLATIVE

ANTONIO ŠIBALIĆ

Diplomski rad izrađen: Sveučilište u Zagrebu

Rudarsko-geološko-naftni fakultet

Zavod za rudarstvo i geotehniku

Pierottijeva 6, 10 000 Zagreb

Sažetak

U radu se analiziraju sličnosti i razlike hrvatskog i slovenskog rudarskog zakonika i to po pojedinim ključnim pitanjima kao što su nadležnost i obuhvat zakona, nadležni rudarski organi, podjele mineralnih sirovina, postupak ishođenja odobrenja za istraživanje i koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, naknada za rudarska prava, odobravanje eksploatacijskih polja, prostorno uređenje te provođenje postupka procjene utjecaja na okoliš i prirodu.

Ključne riječi: zakon o rudarstvu, rudarska prava, koncesija za eksploataciju, rudarske naknade

Diplomski rad sadrži: 49 stranica, 1 tablica, 13 referenci

Jezik izvornika: Hrvatski

Diplomski rad pohranjen: Knjižnica Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta

Pierottijeva 6, Zagreb

Mentor: Dr.sc. Darko Vrkljan, redoviti professor, RGNF

Ocjenjivači: 1. Dr. sc. Darko Vrkljan, redoviti profesor, RGNF

2. Dr. sc. Petar Hrženjak, izvanredni profesor, RGNF

3. Dr. sc. Mario Klanfar, docent, RGNF

Datum obrane: 17.2.2017, Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet

University of Zagreb
Faculty of Mining, Geology
and Petroleum Engineering

Master's Thesis

COMPARATIVE ANALYSIS OF CROATIAN AND SLOVENIAN MINING LEGISLATION

ANTONIO ŠIBALIĆ

Thesis compiled in: University of Zagreb
Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering
Institute of Mining Engineering and Geotechnics
Pierottijeva 6, 10 000 Zagreb

Summary

This paper analyzes the similarities and differences between the Croatian and Slovenian Mining Act and to the certain key issues such as jurisdiction and the scope of the law, the competent mining authorities, the classification of mineral resources, the process of obtaining approval for exploration and concessions for the exploitation of mineral resources, the fee for mining rights, the granting of exploitation fields, spatial planning and conducting the evaluation process of impact on the environment and nature.

Keywords: the mining act, mining rights, concessions for exploitation, mining fees

Thesis contains: 49 pages, 1 table, 13 references

Original in: Croatian

Thesis deposited in: Library of the Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering
Pierottijeva 6, Zagreb

Supervisor: PhD Darko Vrkljan, Tenured Professor

Reviewers: PhD Darko Vrkljan, Tenured Professor
PhD Petar Hrženjak, Associate Professor
PhD Mario Klanfar, Assistant Professor

Date of defense: February 17th, 2017., University of Zagreb, Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering

SADRŽAJ

POPIS TABLICA III

POPIS KORIŠTENIH KRATICA I OZNAKA III

1. UVOD 1

2. RUDARSTVO I MINERALNE SIROVINE U SLOVENIJI 2

3. NADLEŽNOST RUDARSKIH ZAKONA 3

3.1. Nadležnost hrvatskog rudarskog zakona 3

3.2. Nadležnost slovenskog rudarskog zakona 5

3.3. Usporedna analiza nadležnosti hrvatskog i slovenskog rudarskog zakona 8

4. NADLEŽNI RUDARSKI ORGANI 8

5. PODJELA MINERALNIH SIROVINA 12

5.1. Podjela mineralnih sirovina prema hrvatskom rudarskom zakonu 12

5.2. Podjela mineralnih sirovina prema slovenskom rudarskom zakonu 14

5.3. Analiza podjele mineralnih sirovina prema hrvatskom i slovenskom rudarskom zakonu 15

6. POSTUPAK ODOBRAVANJA (KONCESIONIRANJA) ZA ISTRAŽIVANJE I EKSPLOATACIJU MINERALNIH SIROVINA 16

6.1. Odobravanje (koncesioniranje) istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina u Hrvatskoj 16

6.2. Odobravanje (koncesioniranje) istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina u Sloveniji 22

6.3. Analiza odobravanja (koncesioniranja) istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina u Hrvatskoj i Sloveniji 26

6.4. Prestanak koncesijskih prava 27

7. NAKNADA ZA RUDARSKA PRAVA 30

7.1. Naknada za rudarska prava u Republici Hrvatskoj 30

7.2. Naknada za rudarska prava u Republici Sloveniji 32

7.4. Analiza utvrđivanja i raspodjele naknada za rudarska prava 36
8. ZAŠTITA OKOLIŠA I PRIRODE 37
8.1. Zaštita okoliša i prirode prema hrvatskom zakonu 37
8.2. Zaštita okoliša i prirode prema slovenskom zakonu 40
8.3. Analiza zaštite okoliša i prirode u Hrvatskoj i Sloveniji 43
9. PROSTORNO UREĐENJE 44
10. ZAKLJUČAK 47
11. LITERATURA 49

POPIS TABLICA

Tablica 6-1. Tablica naknade za eksploatacijska polja (Uredba o rudarski koncesnini in sredstvih za sanacijo Uradni list RS, št. 91/11 in 57/13).....33

POPIS KORIŠTENIH KRATICA I OZNAKA

- ***KRATICE***

NN *narodne novine*

čl *članak*

st *stavak*

št *slo. številka, hrv. broj*

RS *Republika Slovenija*

RH *Republika Hrvatska*

EZ *Europska zajednica*

EEA *engl. European Economic Area*

OECD *engl. Organisation for Economic Co-operation and Development*

ZVO *slo. Zakon o varstvu okolja*

EIA *eng. Environmental Impact Assessment*

- ***OZNAKE***

P_{pp} *iznos godišnjeg plaćanja za eksploatacijsko polje u eurima*

T_{pp} *broj bodova za eksploatacijsko polje*

pp *veličina eksploatacijskog polja u hektarima*

VT *vrijednost boda u eurima*

P_{ms} *iznos godišnjeg plaćanja za eksploatiranu mineralnu sirovinu u rastresitom stanju u eurima*

T_{ms} *broj bodova za određenu mineralnu sirovinu*

Q_{ms} *količina eksploatirane mineralne sirovine prethodne godine (za rastresito stanje u kubičnim metrima, za ugljikovodike u tonama)*

P_{rs} *iznos godišnjeg plaćanja rudarske sanacije u eurima*

S_{str} *troškovi konačne sanacije eksploatacijskog prostora u eurima*

SQ_{ms} *ukupna količina mineralne sirovine, koju je u skladu sa koncesijskim ugovorom dopušteno eksploatirati (za rastresito stanje u kubičnim metrima, za ugljikovodike u tonama)*

LN *godišnja naknada za upravljanje sredstvima dobivenim za sanaciju*

1. UVOD

Hrvatska rudarska legislativa u samostalnoj Republici Hrvatskoj prolazila je kroz česte promjene posebice u fazi pristupanja Europskoj uniji i usklađivanja sa europskom rudarskom regulativom. Ishodišni rudarski zakon Republike Hrvatske i Republike Slovenije nakon osamostaljivanja potjecao je iz zajedničke države karakterizirane socijalističkim društvenim uređenjem. Rudarska djelatnost u SFR Jugoslaviji bila je u nadležnosti pojedinih socijalističkih republika, pa je svaka republika imala vlastiti zakon o rudarstvu. Republički rudarski zakonici, budući su poticali iz zajedničkog izvora, bili su relativno istovjetni, ali su se rješenja u pojedinim pitanjima mogla razlikovati.

Hrvatski rudarski zakon, unatoč čestim promjenama u samostalnoj Republici Hrvatskoj, dugo godina baštinio je mnoga rješenje koja izvorno potječu iz republičkog rudarskog zakona SR Hrvatske, iako je došlo do ključne promjene društvenog uređenja iz socijalističkog u kapitalistički.

U ovom radu se analiziraju sličnosti i razlike vrijedećeg hrvatskog i slovenskog rudarskog zakonika u pojedinim ključnim pitanjima poput nadležnosti i obuhvata zakona, nadležnih rudarskih organa, podjele mineralnih sirovina, postupka koncesioniranja za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, naknada za rudarska prava, odobravanje eksploatacijskih polja, prostorno uređenje te provođenja postupka procjene utjecaja na okoliš i prirodu.

Posebno se radom ispituje postupak ishođenja odobrenja za istraživanje i koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina. Sukladno hrvatskom rudarskom zakonu postupak se dijeli u četiri značajne faze: postupak odabira najboljeg ponuditelja, postupak davanja odobrenja za istraživanje, zatim postupak radi utvrđivanja eksploatacijskog polja, te postupak radi davanja koncesije za eksploataciju.

Značajno je da rudarski gospodarski subjekt plaća naknadu za koncesiju na eksploatacijskom polju, ona se uređuje uredbom Vlade Republike Hrvatske, a sastoji se od fiksnog i varijabilog dijela. Prema slovenskom rudarskom zakonu, danom kada ugovor o koncesiji postaje važeći, nositelj rudarskih prava za eksploataciju postaje odgovoran za plaćanje rudarske koncesije i plaćanje sredstava za sanaciju.

2. RUDARSTVO I MINERALNE SIROVINE U SLOVENIJI

Republika Slovenija je smještena između Alpa, Panonskog bazena, Dinarida i Jadranskog mora. Energetske, metalne i nemetalne mineralne rezerve u Sloveniji pojavljuju se u različitim geološkim formacijama.

Energetske rezerve uključuju fosilna goriva kao što su ugljen, nafta i zemni plin te radioaktivni mineralni resursi kao što je uran te geotermalna energija. Područja sa najvećim resursima i dokazanim rezervama ugljena su bazen Velenje (sjeverna Slovenija; pliocen lignit), Sava bazen (istočni središnji dio Slovenije; čvrsti smeđi ugljen) i Panonski bazen (istočna i sjeveroistočna Slovenija; miocenski lignit i smeđi ugljen). Rude urana se pojavljuju prvenstveno u području Žirovskog vrha, zapadno od Ljubljane. Izglednija područja za pojavu nafte i zemnog plina su u Panonskom bazenu. Oko 16% područja države ima dobar geotermalni potencijal. Najveći geotermalni potencijal ima Panonski bazen (sjeveroistok Slovenije, Krško-Brežice-Novo mesto, Rogaška-Celje-Šoštanj, Laško-Zagorje, Ljubljana). (Geološki zavod Slovenije, 2016)

Metalni mineralni resursi se u Sloveniji pojavljuju na otprilike dvije stotine mjesta od kojih je nekoliko desetaka eksploatirano, dok su ostale lokacije samo pojave. Potencijalni ekonomski značaj imaju prvenstveno nalazišta žive, olova, cinka, bakra, željeza i boksita.

Nemetalni mineralni resursi više tržišne vrijednosti (industrijski minerali), koji bi se mogli izvoziti, su umjereno zastupljeni, dok prevladavaju nemetalni mineralni resursi manje vrijednosti (mineralne sirovine za industriju građevinskih materijala).

Eksploatacija ugljena u Sloveniji započela je u drugoj polovici 18 stoljeća. Gotovo sva danas poznata eksploatacijska polja ugljena u Sloveniji započela su sa radom u 19. stoljeću. Između 1950 i 1990 g. godišnja proizvodnja ugljena (pretežito podzemna) narasla je sa 2 na gotovo 7 milijuna tona. Najveća godišnja proizvodnja od 6.75 milijuna tona dosegnuta je, 1980 godine. Kvaliteta ugljena je bila nešto ispod 10 MJ/kg i gotovo sav ugljen je bio korišten u elektranama koje su prozvodile oko 37% domaće električne energije. U zadnjih deset godina otkopava se u Velenju godišnje oko 4 milijuna tona lignita (smeđi ugljen) kvalitete 10,5 MJ/kg. Rudnik Velenje, jedini podzemni rudnik ugljena u Sloveniji, planira se zatvoriti do 2050 godine.

Rudnik urana u Žirovskom vrhu, jedini je novo otvoreni podzemni rudnik u Sloveniji nakon II svjetskog rata i u procesu je zatvaranja od 1991 godine. Eksploatacija žive u Idriji završila je 1991 godine. U rudniku Mežice zadnje tone olova i cinka su eksploatirane 1994 g. a ostala eksploatacijska polja u Idriji i Mežici su u procesu zatvaranja od 1987 g.

U pogledu sadašnjih trendova i programa ekonomskog razvoja, prvenstveno u području infrastrukturne izgradnje (ceste, željeznice, stambene zgrade) mogu se predvidjeti buduće potrebe za pojedinim nemetalnim mineralnim sirovinama. (Geološki zavod Slovenije, 2016)

3. NADLEŽNOST RUDARSKIH ZAKONA

3.1. Nadležnost hrvatskog rudarskog zakona

Odredbe hrvatskog Zakona o rudarstvu se odnose na istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina koje se nalaze u zemlji ili na njezinoj površini, na riječnom, jezerskom ili morskom dnu ili ispod njega u unutarnjim morskim vodama ili teritorijalnom moru Republike Hrvatske ili u području epikontinentalnog pojasa Republike Hrvatske. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.1.)

U hrvatskom zakonu o rudarstvu, rudarskim radovima se smatraju svi radovi koji se izvode u svrhu:

- istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina, te radovi
- sanacije prostora.

Istraživanjem mineralnih sirovina smatraju se radovi i ispitivanja kojima je svrha utvrditi postojanje, položaj i oblik ležišta mineralnih sirovina, njihovu količinu i kakvoću. Isto tako se istraživanjem mineralnih sirovina smatraju radovi i ispitivanja kojima je svrha utvrditi mogućnost skladištenja ugljikovodika i trajnog zbrinjavanja plinova u geološkim strukturama, te uvjete eksploatacije. Geološka prospekcija terena, geološka, geokemijska, geofizička, pedološka i geomehanička ispitivanja koja se obavljaju radi pronalaženja minerala ili izrade kompleksne geološke karte, te ispitivanja tla i istraživanja u znanstvene

svrhe, ne smatraju se istraživanjem mineralnih sirovina po hrvatskom zakonu o rudarstvu. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.9. i čl.10.)

Eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje ili pridobivanje mineralnih sirovina iz ležišta i oplemenjivanje mineralnih sirovina. Transport ugljikovodika cjevovodima, te mineralne i geotermalne vode kada se koristi u energetske svrhe, smatra se također eksploatacijom, a kada je cjevovod u tehnološkoj svezi s odobrenim eksploatacijskim poljima. Isto tako se eksploatacijom mineralnih sirovina smatra i skladištenje ugljikovodika i trajno zbrinjavanje plinova u geološkim strukturama. Važno je još spomenuti da se eksploatacijom arhitektonsko-građevnog kamena smatra otkopavanje i oblikovanje arhitektonsko-građevnog kamena u blokove na eksploatacijskom polju. Oplemenjivanjem mineralnih sirovina se smatra odabiranje, sortiranje, drobljenje, mljevenje i sušenje mineralnih tvari, odvajanje korisnog minerala od prateće jalovine, te odvajanje pojedinih mineralnih komponenata, kao i odstranjivanje nečistoća i vode iz ugljikovodika kad su navedene radnje u tehnološkoj svezi s eksploatacijom mineralnih sirovina. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.11.)

Sanacijom prostora u hrvatskom zakonu o rudarstvu smatraju se rudarski radovi radi provedbe mjera osiguranja rudarskim radovima otkopanih prostora kojima se isključuje mogućnost nastanka opasnosti za ljude i imovinu, kao i za prirodu i okoliš, kao i radi privođenja namjeni određenoj dokumentima prostornog uređenja ako su za to ispunjene pretpostavke. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.12.)

Odmah na početku se primjećuju brojne sličnosti hrvatskog i slovenskog Zakona o rudarstvu, koje su vezane za sam predmet zakona. Iznimke vezane uz primjenu u hrvatskom rudarskom zakonu dosta su šire i jasnije objašnjene. Tako se za istraživanje i eksploataciju obnovljivih ležišta građevnog pijeska i šljunka u području važnom za vodni režim primjenjuju propisi o vodama, za eksploataciju građevnog pijeska i šljunka iz morskog dna uz odredbe Zakona o rudarstvu se primjenjuju i propisi o pomorskom dobru kao i propisi kojima se uređuje postupanje i nadležnost u morskim i podmorskim prostorima nad kojima Republika Hrvatska ima suverenitet ili suverena prava i jurisdikciju, a za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina iz neobnovljivih ležišta na području važnom za vodni režim i u zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće se primjenjuju također i propisi o vodama uz Zakon o rudarstvu. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.1.st.3)

Što se tiče primjene samog hrvatskog Zakona o rudarstvu, njegove odredbe se primjenjuju za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina i koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina, a na pitanja koja nisu njime uređena primjenjuju se odredbe Zakona o koncesijama. Nadalje odredbe koje se odnose na zaštitu prirode i okoliša te pitanja šumarstva koje nisu uređene Zakonom o rudarstvu, primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuju ta područja te odredbe posebnih propisa. Pitanja prostornog uređenja koja nisu uređena Zakonom o rudarstvu primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuje prostorno uređenje, te odredbe posebnih propisa, dok se na pitanja prava na pristup informacijama koja nisu uređena Zakonom o rudarstvu (i propisima koji se donose na temelju tog Zakona) primjenjuju odredbe propisa kojima se uređuje pravo na pristup informacijama. Dakako, treba naglasiti da se na postupovna pitanja koja nisu uređena Zakonom o rudarstvu primjenjuju odredbe propisa kojima se uređuje opći upravni postupak, a na pitanja koja nisu uređena tim Zakonom se primjenjuju ostali propisi Republike Hrvatske. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14:čl.2.)

3.2. Nadležnost slovenskog rudarskog zakona

Slovenskim rudarskim zakonom utvrđuju se uvjeti za prospekciju, istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, bez obzira gdje se mineralne sirovine nalazile u tlu, na površini ili u vodi, uvjeti za obustavu eksploatacije i uvjeti za pružanje sigurnosti i zdravlja u provedbi radova koji su u vezi s prospekcijom, eksploatacijom i napuštanjem eksploatacije mineralnih sirovina te reguliranje inspekcijskog nadzora. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.1.st.1.)

Prema slovenskom rudarskom zakonu, rudarstvo je gospodarska djelatnost koja se bavi eksploatacijom mineralnih sirovina (prospekcija, istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina), i zatvaranjem eksploatacijskih polja odnosno sanacijom eskploatacijskih polja. Traženje mineralnih sirovina je geološko pregledavanje tj. prospekcija terena u koje spada geološko uzorkovanje stijena i geološka, geokemijska, geofizička, pedološka i geotehnička istraživanja podzemnih struktura, koja se provode kako bi se pronašla ležišta minerala. Istraživanje mineralnih sirovina ima svrhu utvrditi postojanje, položaj i oblik ležišta mineralnih sirovina, njihovu kakvoću i količinu, te uvjete za njihovu eksploataciju.

Eksploatacijom mineralnih sirovina smatraju se provedbe radova u cilju pridobivanja, oplemenjivanja i skladištenja mineralnih sirovina. Pridobivanje mineralnih sirovina uključuje otkopavanje mineralne sirovine i sve radove potrebne da se dođe do ležišta mineralne sirovina ili bušenje kako bi se mineralno ležište pripremilo za iskopavanje crpljenjem kroz bušotine. U eksploataciju isto tako spada obogaćivanje odnosno oplemenjivanje mineralne sirovine koje uključuje sve radove potrebne da se eksploatirana mineralna sirovina preradi u uporabljiv oblik i postigne odgovarajuća kvaliteta, što se postiže brušenjem, sijanjem i odvajanjem fizikalnim procesima te drugim postupcima obrade. Skladištenje mineralne sirovine obuhvaća sve radove potrebne za pohranu mineralne sirovine u krutom, rasutom, tekućem ili plinovitom stanju na površini ili u podzemlju na način da se čim manje izgubi na obliku sirovine i njenoj kvaliteti. Zatvaranje eksploatacijskih polja (napuštanje eksploatacije mineralnih sirovina) uključuje sve potrebne radove koji se provode u svrhu sanacije okoliša, degradiranog uslijed eksploatacije, prerade i skladištenja mineralne sirovine. Ako vraćanje u prvobitno stanje nije moguće mora se po napuštanju rudnika omogućiti obavljanje drugih djelatnosti odnosno napraviti odgovarajuću prenamjenu prostora. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.2.)

Hrvatski zakon nabraja i ostale zakone koji se primjenjuju uz njega za pojedine iznimne situacije. Slovenski rudarski zakon samo ističe da se odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju na: istraživanje i eksploataciju pijeska, pijeska i šljunka iz vode i uz priobalna područja i otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća u područjima koja su pod uvjetima propisanim tim Zakonom, te da su prospekcija, istraživanje i eksploatacija nafte i plina na moru zabranjeni bez obzira na prethodne odredbe. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.1.st.2. i st.3.)

Bitno je naglasiti da oba zakona sadrže odredbe koje su u skladu sa Direktivom 94/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30.svibnja 1994.godine o uvjetima za izdavanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika (Official Journal Legislation 164, 30.06.1994.).

Vezano za primjenu propisa, slovenski Zakon o rudarstvu ističe da se prilikom odlučivanja o izdavanju dozvole za istraživanje mineralne sirovine i rudarsku koncesiju provjerava da je namjeravano istraživanje i eksploatacija mineralne sirovine u skladu sa dokumentima prostornog uređenja te se upotrebljavaju propisi koji uređuju prostorno planiranje. Prilikom odobravanja rudarskih prava za eksploataciju, radi zaštite nositelja

rudarskih prava, primjenjuju se odredbe za rješavanje sporova iz Zakona o zaštiti okoliša, koje reguliraju koncesije prirodnih vrijednosti, ako naravno Zakonom nije drugačije određeno. Što se tiče pitanja koja se odnose na uvjete za obavljanje istraživanja i osnovnih rudarskih radova, primjenjuju se propisi koji se odnose na zaštitu okoliša, zaštitu prirode, zaštitu vode i zaštitu kulturne baštine. Pitanja koja se odnose na uvjete za provedbu drugih rudarskih radova i sanacije se uređuju odredbama zakona kojima se uređuje izgradnja objekata, ako nije Zakonom o rudarstvu drugačije određeno. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, št.14/14: čl.3.st.1., čl.1.st.2. i st.3.)

U slovenskom zakonu posebno su definirani zahtjevni rudarski radovi koji su pod njegovom nadležnosti a to su:

- bušenje bušotina dubine 300 m ili više,
- sve vrste miniranja,
- sve vrste radova koji su u svezi sa zapunjavanjem i skladištenjem prirodnog plina u geološkim strukturama,
- zatvaranje rudnika i sanacija posljedica uzrokovanih eksploatacijom,
- rekonstrukcija postojećih rudarskih postrojenja nakon eksploatacije,
- izgradnja objekata, koja je u skladu sa propisima iz područja zaštite od ionizirajućeg zračenja, nuklearno postrojenje,
- izgradnja objekata, koja je u skladu sa propisima koji uređuju gradnju objekata, složene instalacije,
- izgradnja okna i drugih objekata koji povezuju horizont ili špiljski prostor,
- izgradnja glavnog skladišta eksplozivnih sredstava i glavnog skladišta tekućih goriva i maziva,
- izgradnja glavnih crpnih stanica, izgradnja brana,
- izgradnja velikih postrojenja i objekata, koji imaju karakter trajnih objekata i u direktnoj su tehnološkoj vezi sa eksploatacijom,
- gradnja dodatne rudarske infrastrukture poput pristupnih puteva (cesta), željezničkih pruga, ili dizala, transportnih traka te bilo koji drugi prikladan oblik transporta čvrste mineralne sirovine,
- izrada odgovarajućih cjevovoda, namijenjenih za transport nafte i plina. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, št.14/14: čl.71.st.1. i st.2.)

3.3. Usporedna analiza nadležnosti hrvatskog i slovenskog rudarskog zakona

Različitost hrvatskog i slovenskog Zakona o rudarstvu vidimo odmah u odredbama koje opisuju nadležnosti rudarskih zakona. Hrvatski zakon kaže da se njegove odredbe odnose na istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina koje se nalaze na morskom dnu ili ispod njega u unutarnjim morskim vodama ili teritorijalnom moru Republike Hrvatske ili u području epikontinentalnog pojasa dok slovenski Zakon o rudarstvu navodi da su prospekcija, istraživanje i eksploatacija nafte i plina na moru zabranjeni. Razlike se mogu uočiti i kod istraživanja te eksploatacije ležišta građevnog pijeska i šljunka, gdje hrvatski zakon navodi da ovisno o području gdje se pijesak i šljunak eksploatiraju, uz Zakon o rudarstvu primjenjuju se propisi o vodama, propisi o pomorskom dobru i propisi kojima se uređuje postupanje i nadležnost u morskim i podmorskim prostorima nad kojima Republika Hrvatska ima suverenitet. Suprotno tome slovenski rudarski zakon navodi da se njegove odredbe ne odnose na istraživanje i eksploataciju pijeska i šljunka iz vode i uz obalu kopna. U slovenskom zakonu se u definiciji rudarske djelatnosti govori o prospekciji kao sastavnom dijelu eksploatacije mineralnih sirovina tj. kaže da je to geološko pregledavanje terena, dok u hrvatskom zakonu, prospekcija se spominje samo kao radnja koja se ne smatra istraživanjem mineralnih sirovina. Isto tako u definiciji obuhvata rudarske djelatnosti slovenski zakon navodi i skladištenje mineralne sirovine te zatvaranje eksploatacijskog polja odnosno sanaciju devastiranog prostora.

Potrebno je još istaknuti kako slovenski Zakon o rudarstvu posebno definira zahtjevne rudarske radove, a koji su pod njegovom nadležnosti i tu možemo uočiti puno veći obuhvat slovenskog Zakona o rudarstvu. Primjerice sve vrste miniranja, izgradnja objekata kao što su nuklearno postrojenje, određene složene instalacije, izgradnja glavnih crpnih stanica, izgradnja brana, izgradnja glavnog skladišta eksplozivnih sredstava i tekućih goriva i maziva.

4. NADLEŽNI RUDARSKI ORGANI

Prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama, a nju donosi Hrvatski sabor na prijedlog

Vlade Republike Hrvatske. Značajne su i jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave jer su dužne osigurati provedbu Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama, te izraditi za svoja područja rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina, a koje su u uskladu sa Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama. Za energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradbu, arhitektonsko-građevni materijal i mineralne sirovine kovina, nadležno upravno tijelo je ministarstvo nadležno za rudarstvo, a za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležan je ured državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.6.-8.)

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesija za eksploataciju donosi tijelo nadležno za rudarstvo na prijedlog Stručnog povjerenstva. Međutim, ako se odluka odnosi na područje zona sanitarne zaštite crpilišta voda za piće i/ili u području važnom za vodni režim, rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina donosi tijelo nadležno za rudarstvo uz suglasnost ministarstva nadležnog za vodno gospodarstvo. Isto tako, ako se odluka odnosi na ležišta mineralne ili geotermalne vode, rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina donosi ministarstvo nadležno za rudarstvo uz prethodnu suglasnost ministarstva za vodno gospodarstvo. U slučaju da se radi o odluci koja se odnosi na područje pomorskog dobra, rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina donosi tijelo nadležno za rudarstvo uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za pomorstvo, a ako se radi o odluci koja se odnosi na područje dijela unutarnjih voda, a koje utječu na plovni put, rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina donosi tijelo nadležno za rudarstvo uz prethodnu suglasnost tijela nadležnog za vodne putove unutarnjih voda. Što se tiče nadležnih tijela kod eksploatacijskih polja, njih utvrđuje tijelo nadležno za rudarstvo, ovisno o kojim se mineralnim sirovinama radi, što se već objasnilo ranije u radu. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.27.)

Slovenski rudarski zakon ističe da je upravljanje mineralnim sirovinama odgovornost Republike Slovenije, koja regulira, planira i nadzire prospekciju, istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i odgovornost lokalnih zajednica, koje, u skladu s propisima koji uređuju prostorno planiranje, određuju i područja namijenjena za rudarstvo. Državna rudarska strategija je temeljni dokument koji određuje ciljeve, politike i uvjete za koordinirano istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina u Republici Sloveniji. Državna rudarska strategija se usvaja od strane Vlade Republike Slovenije, a na prijedlog ministra nadležnog za rudarstvo. Lokalne samoupravne jedinice su značajne za izradu rudarsko-geoloških

studija te na osnovu njih u skladu s nacionalnom rudarskom strategijom, u svojim razvojnim planovima trebaju definirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama i uključivanje istih u planske dokumente namijenjene rudarskoj industriji. Ako su određene vrste mineralnih sirovina u državnoj rudarskoj strategiji definirane kao strateški važne za Republiku Sloveniju, i ako se njihova ležišta nalaze u područjima u kojima bi njihova eksploatacija ubrzala njihov ekonomski i društveni razvoj, smatrat će se da je istraživanje i eksploatacija takvih mineralnih sirovina od javnog interesa. Ministar nadležan za rudarstvo predlaže Vladi da donese takav propis ako se na temelju obrazloženog prijedloga jedne ili više jedinica lokalne vlasti ili na temelju prethodno provedene analize utvrdi da će eksploatacija pojedinih vrsta mineralnih sirovina osigurati u određenom području ubrzani gospodarski i društveni razvoj. U zakonu se još navodi da je istraživanje i eksploatacija energetskih mineralnih sirovina od javnog interesa na cijelom teritoriju Republike Slovenije kako bi se smanjila energetska ovisnost Republike Slovenije o uvozu energije. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.8.-12.)

Rudarsku javnu službu provodi slovenski Geološki zavod. Ministarstvo nadležno za rudarstvo najmanje dva puta godišnje šalje elaborat o klasifikaciji i kategorizaciji izračunatih rezervi, u svrhu geološke evidencije. Slovenski Geološki zavod izrađuje stručnu podlogu za nacionalnu rudarsku strategiju, održava i upravlja rudarskim knjigama te preuzima uzorke koji se dobivaju iz mineralnih sirovina u rudarskoj tehničkoj dokumentaciji, a koja je pred zatvaranjem rudnika bila upotrebljena pri eksploataciji mineralnih sirovina. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.17.-18.)

Nadzor nad rudarskom javnom službom obavlja ministarstvo nadležno za rudarstvo, a u slučaju da ono utvrdi da slovenski Geološki zavod ne obavlja poslove rudarske javne službe u skladu sa zakonom, naložiti će mu da ispravi nedostatke ili nepravilnosti i odrediti rok za provedbu tih radnji. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.19.st.1. i st.2.)

Odluka o odabiru najboljeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina u slovenskom Zakonu o rudarstvu donosi se na temelju dražbe, koja započinje javnim pozivom od strane ministarstva nadležnog za rudarstvo. Dražbu provodi komisija koju imenuje ministar nadležan za rudarstvo, komisija broji najmanje tri člana, od kojih je jedan imenovan za predsjednika, a jedan za zamjenika predsjednika. Članovi komisije se imenuju između službenih osoba ministarstva nadležnog za rudarstvo, a dražba se može provesti ako su prisutni najmanje dvojica od imenovanih članova, od kojih je barem jedan predsjednik ili

zamjenik predsjednika. Komisija o proteku dražbe izdaje zapisnik, u kojemu navodi koji su ponuditelji prisustvovali dražbi, a koji nisu, koje su bile njihove ponude, te koje su bile najbolje ponude i u kojoj vrijednosti. Komisija zapisnik uručuje službenoj osobi koja vodi postupak za izdavanje dozvole za istraživanje u roku od tri radna dana od zaključenja dražbe. Ministar nadležan za rudarstvo podrobnije propisuje sastav i funkcije komisije za provođenje dražbe, sadržaj poziva na dražbu i način provedbe pojedinih radnji vezanih za dražbu, sadržaj zapisnika o aukciji te način vođenja evidencije ponuditelja koji nisu sudjelovali na dražbi. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.25a.)

Ministarstvo nadležno za rudarstvo izdaje dozvolu za istraživanje po pravomoćnosti konačne odluke o izboru kandidata za nositelja dozvole za istraživanje. Vlada na prijedlog ministarstva nadležnog za rudarstvo izdaje rudarski koncesijski akt. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.35.st.1.)

Potrebno je još spomenuti kako u Republici Sloveniji postoji Rudarska knjiga koja je sastavljena od dva glavna dijela a to su 'rudarski katastar' i 'rudarski registar' te svatko ima pravo zatražiti i dobiti izvatke iz knjige uz plaćanje troškova.

Rudarski katastar je sastavljen od zbirke spisa koji sadrže opis i kartografski prikaz:

- Područja istraživanog prostora, posebno za one na kojima se vrši istraživanje mineralnih sirovina a posebno za one na kojima je završeno istraživanje mineralnih sirovina
- Područja na kojima se pridobiva mineralna sirovina, posebno za one prostore gdje se trenutno vrši eksploatacija a posebno za one na kojima je završena eksploatacija mineralnih sirovina

Rudarski registar je sastavljen od zbirke spisa koji sadrže podatke o nazivu, sjedištu i adresi pravnih i fizičkih osoba koje imaju stečeno pravo na istraživanje i eksploataciju.

Ministar nadležan za rudarstvo detaljnije propisuje oblik, sadržaj i način vođenja rudarskog registra i rudarskog katastra, način prijenosa dokumenata i podataka od kojih su sastavljeni rudarski registar i katastar te ministar određuje način i rokove za prosljeđivanje informacija nadležnim tijelima Europske unije. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: št.14/14: čl.13.-16. st.3.)

U Hrvatskoj, osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska djelatnost na državnoj razini je Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama dok je u slovenskom zakonu to Državna rudarska strategija. Razlika je samo u nazivu dokumenata ali njihov sadržaj i svrha postojanja je ista. I hrvatski i slovenski zakon govore kako lokalne samouprave moraju osigurati provedbu Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama odnosno Državnu rudarsku strategiju te oba zakona spominju kako su lokalne samouprave dužne izraditi rudarsko-geološke studije za svoja područja. Važno je spomenuti kako hrvatski zakon ističe da je za mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala nadležan ured državne uprave u jedinici područne samouprave a za sve ostale mineralne sirovine je nadležno tijelo ministarstvo nadležno za rudarstvo, dok u slovenskom Zakonu o rudarstvu se ne govori o takvoj podijeli nadležnosti već samo da je upravljanje mineralnim sirovinama odgovornost Republike Slovenije, koja regulira, planira i nadzire prospekciju, istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i odgovornost lokalnih zajednica, koje, u skladu s propisima koji uređuju prostorno planiranje, određuju i područja namijenjena za rudarstvo.

5. PODJELA MINERALNIH SIROVINA

5.1. Podjela mineralnih sirovina prema hrvatskom rudarskom zakonu

Rudno blago je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu i iskorištava se pod uvjetima i na način koji su propisani Zakonom o rudarstvu, rudno blago je u vlasništvu Republike Hrvatske. (Zakon o rudarstvu: NN 53/13, 14/14: čl.4.)

Rudnim blagom smatraju se:

- sve organske i neorganske mineralne sirovine u čvrstom, tekućem ili plinovitom stanju
- u prvobitnom ležištu, u nanosima, jalovištima, talioničkim troskama ili prirodnim rastopinama

Prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu, mineralne sirovine se dijele u pet grupa (vrsta):

- energetske mineralne sirovine,
    - ugljikovodici (nafta, prirodni plin, plinski kondenzat i zemni vosak) i

- fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), asfalt i uljni škriljavci, radioaktivne rude, geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe,

- mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, kremen, kremeni pijesak, drago kamenje, betonitna, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, mineralne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine, osim mineralnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za ljudsku potrošnju i druge namjene,
- mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak iz neobnovljivih ležišta, građevni pijesak i šljunak iz morskog dna, ciglarska glina,
- arhitektonsko-građevni kamen i
- mineralne sirovine kovina. (Zakon o rudarstvu: NN 53/13, 14/14: čl.5.)

U prethodnim hrvatskim rudarskim zakonicima mineralne sirovine dijelile su se u sedam grupa (vrsta). Iz stoga bi se dalo zaključiti da je u novom rudarskom zakoniku došlo do ključnih promjena u podjeli mineralnih sirovina, međutim to je samo naizgled tako, u stvarnosti promjene u podjeli mineralnih sirovina nisu suštinske i neznatne su.
Promjene u podjeli mineralnih sirovina u novom rudarskom zakoniku svode se na slijedeće:

- ***ukinute su neke grupe mineralnih sirovina***

Obrazloženje: U starom rudarskom zakonu postojale su samostojeće grupe mineralnih sirovina: sve vrste soli i solnih voda te geotermalne i mineralne vode. Ove samostojeće grupe po starom rudarskom zakonu su u novom rudarskom zakoniku ukinute kao samostojeće i pridodate su unutar pojedinih grupa: grupa svih vrsta soli i solnih voda pridodana je u grupu mineralnih sirovina za industrijsku preradbu, geotermalne vode pridodane su u grupu energetskih mineralnih sirovina (u slučaju da se koriste za pridobivanje topline), a mineralne vode pridodane su u grupu mineralnih sirovina za industrijsku preradbu (u slučaju da se iz njih pridobivaju minerali).

- ***dvije grupe ostale su iste ili su neznatne promjene nazivlja grupa***

Obrazloženje: Grupe energetske mineralne sirovine i arhitektonsko-građevni kamen postoje u novom i starom rudarskom zakoniku.

- ***tri grupe promjenile su naziv uz zadržavanje starih sadržaja***

Obrazloženje: Umjesto grupe metali i njihovi spojevi uvedena je grupa mineralne sirovine kovina. Umjesto grupe nemetalne mineralne sirovine uvedena je grupa mineralnih sirovina za industrijsku preradbu. Umjesto grupe tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak te ciglarska glina uvedena je grupa mineralnih sirovina za proizvodnju građevinskog materijala u kojoj su taksativno nabrojene.

5.2. Podjela mineralnih sirovina prema slovenskom rudarskom zakonu

Mineralne sirovine su rudno blago i prirodni resursi su u vlasništvu Republike Slovenije. (Zakon o rudarstvu: Uradni list RS.Št.14/14: čl.4.)

Prema slovenskom Zakonu o rudarstvu, mineralne sirovine se dijele u četiri osnovne grupe: energetske, metalne, nemetalne i ostale mineralne sirovine.

- u energetske mineralne sirovine spadaju:
    - sve vrste ugljena - crni, smeđi ugljen i lignit,
    - geotermalni izvori energije,
    - sve vrste ugljikovodika: sirova nafta, naftni kondenzati i prirodni plin,
    - radioaktivne ili nuklearne mineralne sirovine.
- u metalne mineralne sirovine spadaju:
    - željezna ruda i
    - sve rude metalnih mineralnih sirovina iz kojih se dobivaju aluminij, bakar, cink, kobalt, kositar, krom, mangan, molibden, nikal, olovo, tantal, vanadij, živa i plemeniti metali (zlato, srebro i platina) i slično.
- u nemetalne mineralne sirovine ubrajaju se:
    - mineralne sirovine za prerađivačku industriju: bentonit, jezerska kreda, kvarc, kvarcni pijesak, kalcit, magnezit, kaolin, keramička i vatrootporna glina, glina, sedra, liskun, gips i svi minerali namijenjeni za kemikalije i

gnojiva (prirodni fosfat, prirodne kalijeve soli, prirodni barijev sulfat, flourit, prirodni grafit, prirodni asfalt i bitumen, talk, feldspat i drugi slični minerali),

- mineralne sirovine za industriju građevinskog materijala i proizvoda: ciglarske gline, lapora i fliša za opekarstvo, prirodni kamen (vapnenac i druge stijene namijenjeni za skulpture i arhitektonski strukturni dizajn kao monolit, dekorativni arhitektonski kamen i lomljeni kamen), vapnenac za industrijske namjene, dolomit za industrijske svrhe i vapnenac i lapor za proizvodnju cementa i
- mineralne sirovine za izgradnju: tehnički kamen (vapnenac, dolomit i sve magmatske i metamorfne stijene (dijabaz, andezit sedre, serpentinske i druge slične stijene), šljunak, šuta i pijesak.

- u ostale mineralne sirovine ubrajaju se:
  - poludrago i drago kamenje,
  - prirodna morska sol,
  - kamena sol,
  - sve sekundarne sirovine koje se pojavljuju kao ostatci pridobivanja i oplemenjivanja određenih mineralnih sirovina.

5.3. Analiza podjele mineralnih sirovina prema hrvatskom i slovenskom rudarskom zakonu

Podjela mineralnih sirovina prema hrvatskom i slovenskom rudarskom zakonu u mnogočemu je slična.

Mineralne sirovine u hrvatskoj legislativi su grupirane u pet grupa a to su: energetske mineralne sirovine, mineralne sirovine za industrijsku preradbu, mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, arhitektonsko-građevni kamen i mineralne sirovine kovina. U slovenskoj legislativi mineralne sirovine se grupiraju u četiri grupe a to su: energetske mineralne sirovine, metalne mineralne sirovine, nemetalne mineralne sirovine i ostale mineralne sirovine. Obje podjele imaju mineralne sirovine kovina odnosno metalne mineralne sirovine i energetske mineralne sirovine. Razlikuju se po tome što hrvatski zakon ne spominje nemetalne mineralne sirovine u osnovnoj podjeli nego odmah navodi da se mineralne sirovine dijele na mineralne sirovine za industrijsku preradbu, mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala i arhitektonsko-građevni kamen, dok slovenski zakon

ima osnovnu podjelu na metalne i nemetalne mineralne sirovine pa se tek onda u grupi nemetalnih mineralnih sirovina dijele na mineralne sirovine za prerađivačku industriju, mineralne sirovine za industriju građevinskog materijala te mineralne sirovine za izgradnju. Osobitost je hrvatskog Zakona o rudarstvu što izdvaja arhitektonsko-građevni kamen kao posebnu grupu mineralnih sirovina. Slovenski Zakon o rudarstvu prirodni tj. arhitektonsko-građevni kamen stavlja u grupu mineralnih sirovina za industriju građevinskog materijala i proizvoda. Razliku vidimo i u prirodnoj morskoj soli i kamenoj soli koje po slovenskom Zakonu o rudarstvu spadaju u ostale grupe soli dok u hrvatskoj legislativi sve vrste soli spadaju u grupu mineralnih sirovina za industrijsku preradbu.

Prema hrvatskom zakonu se u rudno blago uvrštavaju jalovišta (odlagališta jalovih masa) i talionička troska (nusprodukt ekstrakcije metala iz različitih metalnih ruda, sastoji se primarno od silikata i alumosilikata kalcija). U slovenskom zakonu ne spominje se jalovina kao mineralna sirovina odnosno rudno blago, ali može se svrstati pod sve sekundarne sirovine koje se pojavljuju kao ostatci pridobivanja i oplemenjivanja određenih mineralnih sirovina. Bitno je još spomenuti kako se u slovenskom zakonu pod mineralne sirovine za izgradnju ubraja i šuta (građevinski otpad).

6. POSTUPAK ODOBRAVANJA (KONCESIONIRANJA) ZA ISTRAŽIVANJE I EKSPLOATACIJU MINERALNIH SIROVINA

6.1. Odobravanje (koncesioniranje) istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina u Hrvatskoj

Istraživanjem mineralnih sirovina smatraju se temeljem hrvatskog rudarskog zakona:

- radovi i ispitivanja kojima je svrha utvrditi postojanje, položaj i oblik ležišta mineralnih sirovina, njihovu količinu i kakvoću, te uvjete eksploatacije te
- radovi i ispitivanja kojima je svrha utvrditi mogućnost skladištenja ugljikovodika i trajnog zbrinjavanja plinova u geološkim strukturama, te uvjete eksploatacije.

Eksploatacija je dozvoljena samo unutar utvrđenog eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i u granicama provjerenog rudarskog projekta na temelju kojeg je dana koncesija. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.10. i čl.11.)

Prema hrvatskoj legislativi, za eksploataciju mineralnih sirovina potrebna je koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra prema Zakonu o koncesijama, odnosno koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina.

Davanje koncesije za eksploataciju se provodi na temelju javnog nadmetanja u jedinstvenom postupku koji se sastoji od:

- postupka radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju,
- postupka radi davanja odobrenja za istraživanje,
- postupka radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te
- postupka radi davanja koncesije za eksploataciju. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.19.st.1. i st.2.)

Kod nas se koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina daje na zahtjev fizičkoj ili pravnoj osobi, u skladu sa Zakonom o koncesijama, koja je na javnom nadmetanju odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, pod uvjetom da se istražnim radovima potvrde rezerve mineralnih sirovina ili potvrdi građa, oblik, veličina i obujam geoloških struktura pogodnih za skladištenje ugljikovodika i trajno zbrinjavanje plinova, utvrdi eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli te da ta osoba ispunjava uvjete propisane Zakonom o rudarstvu. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14:čl.19.st.3.)

Iznimno, ako na određenom području već postoji utvrđeno eksploatacijsko polje čiji je ovlaštenik Republika Hrvatska, može se raspisati javno nadmetanje za davanje koncesije za eksploataciju mineralne sirovine. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13,14/14: čl.19.st.4.)

Gore navedena prava ne mogu ostvariti:

- fizička ili pravna osoba koja ima nepodmirena dugovanja s osnova javnih davanja, s osnova neplaćenih naknada za istraživanje i/ili eksploataciju mineralnih sirovina, s osnova neplaćenih naknada za korištenje šume i/ili šumskog zemljišta, odnosno poljoprivrednog zemljišta u svrhu eksploatacije mineralnih sirovina ili s osnova nezakonitog istraživanja ili eksploatacije mineralnih sirovina te neispunjene obveze u sanaciji i zaštiti prirode,
- fizička ili pravna osoba kojoj je osnivač ili suosnivač fizička ili pravna osoba koja ima nepodmirena dugovanja. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.20.st.1.)

Značajno je da gospodarski rudarski subjekt može ostvariti svoja prava ako nema određenih zapreka, a to dokazuje:

- potvrdom Porezne uprave o nepostojanju duga,
- potvrdom rudarske inspekcije ministarstva nadležnog za rudarstvo da fizička ili pravna osoba nije zatečena u nezakonitom istraživanju i/ili eksploataciji mineralnih sirovina, a u slučaju da je to radila bitno je da priloži dokaz da je štetu nadoknadila Republici Hrvatskoj,
- potvrdom ministarstva nadležnog za rudarstvo i ministarstva nadležnog za financije da rudarski gospodarski subjekt nema nepodmirena dugovanja s osnova naknade za istraživanje i/ili eksploataciju mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj i
- potvrdom tijela nadležnog za upravljanje državnom imovinom da rudarski gospodarski subjekt nema nepodmirena dugovanja s osnova korištenja šume i /ili šumskog zemljišta.

Prava može ostvariti i rudarski gospodarski subjekt sa sjedištem u državama Europske unije koji je registriran za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina kod nadležnog tijela države članice Europske unije. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl. 20.st.2. i st.3.)

U hrvatskom Zakonu o rudarstvu, tijelo nadležno za rudarstvo u jedinstvenom postupku za davanje koncesije za eksploataciju raspisuje javno nadmetanje za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. Odluku o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina donosi tijelo nadležno za rudarstvo. Značajno je da se odluka o provođenju javnog nadmetanja može donijeti isključivo za prostore koji su dokumentima prostornog uređenja planirani za izvođenje rudarskih radova. Tijelo nadležno za rudarstvo dužno je najmanje 30 dana prije raspisivanja javnog nadmetanja tražiti posebne uvjete, ograničenja i suglasnosti na granice predloženog istražnog prostora od tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na čijem području se nalazi predloženi istražni prostor te pravnih osoba s javnim ovlastima. (Zakon o rudarstvu NN 56/13, 14/14, čl.22.st.1. i st.2., čl.23.st.1. i st.4.)

Pripremne radnje za raspisivanje javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju provodi tijelo nadležno za rudarstvo, a pripremnim radnjama smatraju se sve aktivnosti koje prethode početku raspisivanja javnog nadmetanja, kao što su imenovanje Stručnog povjerenstva, izrada dokumentacije za nadmetanje, određivanje jamstva za ozbiljnost ponude, određivanje visine novčane naknade za uvid i otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i količine istražnih radova, određivanje rokova te određivanje kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl. 25.)

Sam postupak davanja koncesije za eksploataciju započinje danom objave obavijesti o namjeri davanja koncesije, odnosno o namjeri odabira najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina u Elektroničkom oglasniku Republike Hrvatske. Postupak završava izvršnošću odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili izvršnošću odluke o poništenju postupka javnog nadmetanja. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.26 st.1.)

Na prijedlog Stručnog povjerenstva, tijelo nadležno za rudarstvo donosi odluku o izboru najpovoljnijeg ponuditelja, a to tijelo je dužno prilikom provođenja postupka, u odnosu na sve fizičke i pravne osobe, poštovati načelo slobode kretanja robe, načelo slobode poslovnog nastana, načelo slobode pružanja usluga, načelo učinkovitosti i sva ostala temeljna načela iz Ustava Republike Hrvatske te Ugovora o funkcioniranju Europske unije (kao što su načelo tržišnog natjecanja, načelo jednakog tretmana, načelo zabrane diskriminacije, načelo uzajamnog priznavanja, načelo razmjernosti, načelo transparentnosti). (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl. 27.st.1. i čl.28.)

Fizičke ili pravne osobe trebaju dostaviti svoje ponude na način određen Zakonom o koncesijama, u određenom roku, a tijelo nadležno za rudarstvo provodi javno otvaranje ponuda, kao i pregled i ocjenu ponuda, u skladu i na način također određen tim Zakonom.

Treba reći da se odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja provodi u skladu i na način donošenja odluke o davanju koncesije određene Zakonom o koncesijama, odluka o poništenju u skladu i na način donošenja odluke o poništenju postupka davanja koncesije, a

odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju će biti ukinuta ako odabrani najpovoljniji ponuditelj ne poštuje rokove i obveze određene Zakonom o rudarstvu. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14:čl. 29.-36.)

Nakon što se donese odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, nastavlja se postupak davanja odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina, a ono se provodi radi utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina za čiju eksploataciju se daje koncesija te je dopušteno samo unutar određenog prostora. Istražni prostor mineralnih sirovina je spojnicama koordinata vršnih točaka omeđen dio prostora na kopnu i /ili moru koji je tijelo nadležno za rudarstvo nakon provedenog javnog nadmetanja rješenjem odredilo za istraživanje mineralnih sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl. 37.-38.)

Značajno je da postoji registar istražnih prostora, u koji se unose podaci o odobrenim istražnim prostorima, a koji vodi tijelo nadležno za rudarstvo, a tu se unose i podaci o svim rudarskim objektima smještenim unutar odobrenog istražnog prostora. Tijelo nadležno za rudarstvo donosi rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina, koje se ne može donijeti prije izvršnosti odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja. Odabrani ponuditelj je dužan prije donošenja rješenja dostaviti tijelu nadležnom za rudarstvo imenovanje odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova, podmiriti troškove javnog nadmetanja te dostaviti jamstvo za troškove sanacije istražnog prostora. Tijelo nadležno za rudarstvo mora donijeti rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih sirovina najkasnije u roku od 10 dana od kad je odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja postala izvršna, te to rješenje mora biti izvješeno na oglasnoj ploči najmanje 30 dana. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.39.-41.)

Nakon završetka istražnih radova, prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu, pokreće se postupak za utvrđivanje eksploatacijskog polja. Treba reći da se kao nositelj eksploatacijskog polja određuje i upisuje Republika Hrvatska do završetka postupka davanja koncesije za eksploataciju, a eksploatacijska polja se utvrđuju do isteka rezervi mineralnih sirovina. Eksploatacijska polja ne mogu se odobriti ovlašteniku na rok duži od 40 godina, a nakon što prestanu prava ovlaštenika, to eksploatacijsko polje ostaje sve dok se ne iscrpe rezerve mineralnih sirovina i tijelo nadležno za rudarstvo može raspisati novo javno

nadmetanje, ako su ispunjeni uvjeti iz Zakona o rudarstvu. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.58.)

U hrvatskom Zakonu o rudarstvu, podaci o ekploatacijskim poljima unose se u registar eksploatacijskih polja koji vodi tijelo nadležno za rudarstvo, a rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja donosi tijelo nadležno za rudarstvo po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenika istražnog prostora. Rudarski gospodarski subjekt koji bude odabran kao najpovoljniji ponuditelj i ima rješenje o odobrenju za istraživanje i po čijem zahtjevu je utvrđeno eksploatacijsko polje, ima pravni interes za izradu i provjeru glavnog rudarskog projekta i rješavanje imovinskopravnih odnosa za zemljišne čestice unutar eksploatacijskog polja. Mineralne sirovine mogu se i probno eksploatirati za potrebe laboratorijskih ispitivanja, tehnoloških proba i utvrđivanja uvjeta eksploatacije, a značajno je da je njih zabranjeno prodavati. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.58.-68.)

Nakon postupka utvrđivanja eksploatacijskog polja, pokreće se postupak za donošenje odluke o davanju koncesije za eksploataciju mineralne sirovine i sklapanje ugovora o koncesiji. Koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu daje nadležno tijelo za rudarstvo. Prema slovenskom Zakonu o rudarstvu, rudarski koncesijski akt izdaje vlada na prijedlog ministarstva nadležnog za rudarstvo. Zahtjev za donošenje odluke i sklapanje ugovora o koncesiji, prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu, podnosi rudarski gospodarski subjekt kao ovlaštenik eksploatacijskog polja koji je odabran kao najpovoljniji ponuditelj, ako su dovršeni istražni radovi, potvrđene rezerve mineralne sirovine ili potvrđena građa, oblik, veličina i obujam geoloških struktura pogodnih za skladištenje ugljikovodika i trajno zbrinjavanje plinova, te utvrđeno eksploatacijsko polje sukladno lokacijskoj dozvoli ishođenoj od nadležnog tijela za prostorno uređenje. Uz te uvjete, za koncesiju je potrebno i ishoditi izvršnu lokacijsku dozvolu od nadležnog tijela za prostorno uređenje, ishoditi izjavu ministarstva nadležnog za rudarstvo o obavljenoj provjeri i prihvaćanju projektnih rješenja na glavni rudarski projekt i/ili dopunski rudarski projekt, te riješiti imovinskopravne odnose za zemljišne čestice unutar eksploatacijskog polja, usklađeno s dinamikom izvođenja rudarskih radova iz provjerenog glavnog rudarskog projekta i/ili dopunskog rudarskog projekta za vremensko razdoblje na koje se sklapa ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina. (Zakon o rudarstvu: NN 56/13, 14/14: čl.73.)

Prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu, temeljem odluke o davanju koncesije, tijelo nadležno za rudarstvo mora rudarskom gospodarskom subjektu kojem se daje koncesija ponuditi na sklapanje i potpisivanje ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina, a značajno je da se on ne može sklopiti i potpisati prije izvršnosti odluke o davanju koncesije. Rudarski gospodarski subjekt dužan je prije sklapanja ugovora o koncesiji dostaviti tijelu nadležnom za rudarstvo imenovanje odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova, a kada se ispune ti uvjeti, tijelo nadležno za rudarstvo mora s rudarskim gospodarskim subjektom sklopiti i potpisati ugovor o koncesiji najkasnije u roku od 15 dana od dana kad je odluka o davanju koncesije za eksploataciju postala izvršna. Ugovor o koncesiji tako mora sadržavati ime ili naziv rudarskog gospodarskog subjekta kojem se daje koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina (koncesionar), iznos i način plaćanja naknade za koncesiju te rok na koji se sklapa ugovor o koncesiji, a njime se određuje brisanje Republike Hrvatske kao nositelja eksploatacijskog polja, odnosno upisuje se koncesionar kao nositelj eksploatacijskog polja u registar eksploatacijskih polja koji vodi tijelo nadležno za rudarstvo. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/14: čl.76.)

Hrvatski Zakon o rudarstvu ističe da se ugovorom o koncesiji stječe pravo za izvođenje rudarskih radova radi gospodarskog korištenja mineralnih sirovina, odnosno pravo za izvođenje rudarskih radova za izvanrednu sanaciju prostora, a ugovor se ne može dati na rok duži od 40 godina. Iznimno, ugovor o koncesiji za izvanrednu sanaciju prostora može se dati uvjetno na rok od pet godina. Također, koncesionar je dužan najmanje 15 dana prije početka izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju prijaviti početak rudarskih radova svim subjektima određenim odlukom o davanju koncesije. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/14: čl.79 i čl.83.)

6.2. Odobravanje (koncesioniranje) istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina u Sloveniji

Slovenski Zakon o rudarstvu navodi da je istraživanje mineralnih sirovina slobodno i da se u potrazi za mineralnim resursima mora osigurati da ono ne uzrokuje štetu trećim osobama, te u slučaju istraživanja kod dubina od 30 m ili više prije početka istraživanja se mora nastojati potvrditi da geološka struktura u kojoj se namjerava provesti bušenje ne sadrži ležišta ugljena ili ugljikovodika i da bušotina ne prelazi dubinu od 300 m. Prije početka

istraživanja mineralnih sirovina u određenom istraživačkom prostoru, treba se dobiti dozvola za istraživanje, pod uvjetima propisanim Zakonom o rudarstvu. S druge strane, prije početka eksploatacije mineralnih sirovina na određenom eksploatacijskom prostoru, treba se prvo dobiti koncesija za eksploataciju, također pod uvjetima propisanim Zakonom o rudarstvu. (Zakon o rudarstvu: Uradni list RS, Št.14/14: čl.5.)

Pravo na istraživanje i eksploataciju ima pravna ili fizička osoba na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o rudarstvu ako:

- ima sjedište/prebivalište u državama članicama Europske unije, Europskog gospodarskog prostora (EEA), Švicarske konfederacije i zemljama članica Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj,
- nije iz članica Europske unije nego iz treće zemlje, ali samo ako je u stanju materijalnog reciprociteta. Smatra se da je ovaj uvjet ispunjen ako zainteresirana stranka koja je iz treće zemlje a sa prebivalištem u Republici Sloveniji, u svojoj državi ima dozvolu za rad pod sličnim ili istim uvjetima pod kojima bi mogla provoditi aktivnosti u Republici Sloveniji.

Iznimno od odredbe st.1.čl.6. koji sam gore naveo na temelju Zakona o rudarstvu pravna ili fizička osoba ne može dobiti dozvolu za prava istraživanja i rudarska prava za iskorištavanje u svrhu utiskivanja i skladištenja ugljičnog dioksida.

Dozvolu za prava istraživanja i rudarska prava za eksploataciju ne može dobiti pravna ili fizička osoba koja:

- nije podmirila doprinose za socijalno osiguranje, porez i druga obavezna davanja,
- nije podmirila davanja utvrđena Zakonom o rudarstvu, a odnose se na prethodnu izvedbu rudarskih radova,
- protiv koje je pokrenut preliminarni ili glavni stečajni postupak te
- osuđena za kazneno djelo u vezi s istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina ili za kazneno djelo protiv okoliša i prirodnih resursa. (Zakon o rudarstvu: Uradni list RS,Št.14/14: čl.6.)

U slovenskom Zakonu o rudarstvu odobrenje za istraživanje određene vrste mineralnih sirovina na određenom istraživačkom području i za određeno vremensko

razdoblje može se odobriti samo na temelju prethodno održanog javnog natječaja. Odluku o javnom natječaju donosi ministarstvo nadležno za rudarstvo na temelju nalaza o interesu i ekonomski razumnom iskorištavanju mineralnih sirovina. Postupak davanja koncesije za eksploataciju mineralne sirovine za određeni eksploatacijski prostor provodi se temeljem javnog natječaja za nositelja rudarskih prava za eksploataciju. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS: Št.14/14: čl. 25.st.1. i čl. 34.st.1.)

I slovenski Zakon o rudarstvu navodi da se odobrenje za istraživanje određene vrste mineralnih sirovina na određenom istraživačkom području, može dati samo na temelju provedenog javnog natječaja.

Javni se natječaj za davanje odobrenja za istraživanje ugljikovodika objavljuje u Službenom glasniku Republike Slovenije i službenom listu Europske unije najmanje 90 dana prije isteka roka za podnošenje prijava, dok se javni natječaj za davanje odobrenja za istraživanje drugih mineralnih sirovina objavljuje u Službenom glasniku Republike Slovenije najmanje 30 dana prije isteka roka za podnošenje prijava. Javni natječaj za izbor nositelja rudarskih prava započinje s pozivom od strane ministarstva nadležnog za rudarstvo, dok se u hrvatskom zakonu, kao što sam već rekao, spominje tijelo nadležno za rudarstvo. Slovenski Zakon o rudarstvu ističe da se u pozivu moraju naznačiti datum, vrijeme i mjesto održavanja tzv. dražbe, te drugi podaci važni za vođenje iste. Kandidat koji je pozvan na dražbu, a ne prisustvuje joj dvije godine od dana održavanja, ne može podnijeti novi zahtjev za objavu poziva za dostavu ponuda za dozvolu za istraživanje, prijaviti se na poziv ili sudjelovati na dražbi za izbor nositelja rudarskih prava za istraživanje. Kao i u hrvatskom Zakonu o rudarstvu, nadležno tijelo, u slovenskom slučaju ministarstvo, vodi evidenciju prihvatljivih ponuditelja koji nisu sudjelovali na dražbi. U slovenskom Zakonu o rudarstvu, nakon odabira kandidata, tj. nositelja rudarskih prava, on će u roku od 3 mjeseca od dostave odluke o njegovom izboru, predložiti rudarski projekt za davanje odobrenja za istraživanje. Ministarstvo utvrđuje je li sadržaj tog rudarskog projekta u skladu sa Zakonom o rudarstvu, je li rudarski projekt izradila pravna ili fizička osoba koja ispunjava propisane uvjete za projektanta te je li napravljena revizija rudarskog projekta i je li rudarski revident i odgovorni rudarski revidenti koji su napravili reviziju ispunjuju uvjete za rudarskog revidenta i odgovornog rudarskog revidenta. O ovom segmentu Hrvatski zakon o rudarstvu ne ističe ništa od ovoga što se navelo, već samo da je nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja potrebno ishoditi rješenje o odobrenju za istraživanje mineralnih

sirovina radi davanja koncesije za eksploataciju. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS,št.14/14: čl.26.)

Nositelj dozvole za istraživanje, prema slovenskom Zakonu o rudarstvu, najmanje 15 dana prije početka izvođenja rudarskih radova u istražnom prostoru dužan je prijaviti početak tih istih radova unutar odobrenog istraživačkog prostora, isto kao i u hrvatskom Zakonu o rudarstvu koji također daje rok od 15 dana za prijavu izvođenja rudarskih radova u istražnom prostoru odgovornom voditelju. Razlika je što je kod slovenskog Zakona ova odredba odnosi na nositelja dozvole za istraživanja, a u hrvatskom Zakonu na odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova, koji je imenovan od ovlaštenika istražnog prostora. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, št.14/14: čl.28.st.3.)

Sukladno slovenskom Zakonu o rudarstvu nositelj dozvole za istraživanje dužan je podnositi izvješća ministarstvu nadležnom za rudarstvo svakih šest mjeseci o ispitivanjima i rezultatima istraživanja mineralnih resursa, dok se u hrvatskom Zakonu o rudarstvu ta odredba odnosi na odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova, koji je imenovan od ovlaštenika istražnog prostora, a dužan je tijelu nadležnom za rudarstvo podnositi svakih šest mjeseci izvješća o obavljenim rudarskim radovima u istražnom prostoru. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS,št.14/14: čl.29.st.3.)

U slovenskom Zakonu o rudarstvu, ministarstvo nadležno za rudarstvo predlaže vladi izradu rudarskog koncesijskog akta na temelju toga da postoji potreba za iskorištavanjem određene vrste mineralnih sirovina na određenom području, ili na temelju zainteresiranosti pravne ili fizičke osobe u preuzimanju rudarskih prava za iskorištavanje određene vrste mineralnih sirovina na određenom prostoru. Značajno je da se zahtjevu za stjecanje rudarskih prava za eksploataciju pojedinih vrsta mineralnih sirovina na određenom području mora priložiti i situacijska karta ovlaštenog geodetskog društva i njegov certifikat, rudarski projekt za dobivanje koncesije za eksploataciju, zatim ako je zemljišna parcela opterećena s hipotekom, pristanak nositelja takvog prava da se na toj imovini može dati rudarsko pravo, te pristanak postojećeg imatelja rudarskih prava kada je za predloženi eksploatacijski prostor ili njegov dio već odobrena eksploatacija ili istraživanje. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS,št.14/14: čl.35.)

Prema slovenskom Zakonu o rudarstvu, zaključivanje ugovora o koncesiji počinje na prijedlog nositelja odluke o odabiru nositelja rudarskih prava, a podnosi se ministarstvu

nadležnom za rudarstvo. Prijedlogu se prilaže revidirani rudarski projekt za dobivanje koncesije za eksploataciju u dva primjerka te dokaz o pravu na obavljanje rudarske djelatnosti. Rok valjanosti rudarskih prava počinje teći od dana potpisivanja ugovora o koncesiji. (Zakon o rudarstvu, Uradni list,št.14/14: čl.44.)

6.3. Analiza odobravanja (koncesioniranja) istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina u Hrvatskoj i Sloveniji

Kako u Hrvatskoj tako i u Sloveniji prije početka eksploatacije mineralnih sirovina na određenom eksploatacijskom prostoru, potrebno je prvo dobiti koncesiju za eksploataciju pod uvjetima propisanim zakonom o rudarstvu.

Postupak davanja koncesije za eksploataciju je sličan u Hvatskoj i Sloveniji. U Hrvatskoj provodi se na temelju javnog nadmetanja u postupku koji se sastoji od nekoliko dijelova kao što su odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina, postupak radi davanja odobrenja za istraživanje, postupak radi utvrđivanja eksploatacijskog polja te postupak radi davanja koncesije za eksploataciju.

Isto tako u slovenskoj legislativi navodi se da je potrebno prvo dobiti odobrenje za istraživanje određene vrste mineralnih sirovina na određenom istraživačkom području, a ono se može dati samo na temelju provedenog javnog natječaja.

Nositelj dozvole za istraživanje, prema slovenskom Zakonu o rudarstvu, najmanje 15 dana prije početka izvođenja rudarskih radova u istražnom prostoru dužan je prijaviti početak tih istih radova unutar odobrenog istraživačkog prostora te podnositi izvješća ministarstvu nadležnom za rudarstvo svakih šest mjeseci o ispitivanjima i rezultatima istraživanja mineralnih resursa. Isto tako je i u hrvatskom zakonu samo što se ta odredba odnosi na odgovornog voditelja izvođenja rudarskih radova, koji je imenovan od ovlaštenika istražnog prostora a ne na nositelja dozvole za istraživanje.

Za koncesiju u Hrvatskoj potrebno je ishoditi izvršnu lokacijsku dozvolu od nadležnog tijela za prostorno uređenje dok u Sloveniji za dobivanje koncesije, eksploatacijski prostor treba biti u skladu s dokumentima prostornog uređenja na temelju prostornog izvedbenog akta.

Bitno je spomenuti kako pravna ili fizička osoba ne mora imati sjedište u Hrvatskoj ili Sloveniji da ostvari prava za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina. Rudarska prava može ostvariti rudarski gospodarski subjekt sa sjedištem u državama Europske unije

ili kako navodi slovenski rudarski zakon, pravna ili fizička osoba sa sjedištem državama Europske unije, u Europskom gospodarskom prostoru (EEA), Švicarskoj konfederaciji, zemljama članica Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD).

Koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu daje nadležno tijelo za rudarstvo. Prema slovenskom Zakonu o rudarstvu, rudarski koncesijski akt izdaje vlada na prijedlog ministarstva nadležnog za rudarstvo.

6.4. Prestanak koncesijskih prava

Odnos između Republike Slovenije i nositelja prava za eksploataciju utvrđen ugovorom o koncesiji prestaje s okončanjem ugovora o koncesiji, a njihov Zakon o rudarstvu razlikuje pet načina okončanja ugovora o koncesiji, a ti su:

- protek vremenskog razdoblja za koji je ugovor bio sklopljen,
- prestanak ugovora o koncesiji,
- oduzimanje rudarskih prava na eksploataciju,
- prestankom rudarskih prava na eksploataciju te
- sklapanjem ugovora o koncesiji sa stjecateljem rudarskih prava u slučaju prijenosa rudarskih prava.

Tako ugovor o koncesiji prestaje otkazivanjem. Ministarstvo nadležno za rudarstvo može odustati od ugovora ako koncesionar ne ispunjava uvjete za dobivanje dozvole, ako koncesionar krši odredbe ugovora o koncesiji te iz drugih razloga propisanih zakonom kojim se uređuju ugovorne obveze.

Nositelju rudarskih prava, rudarska prava prestaju ako je došlo do prestanka ugovora o koncesiji, ali mu se mogu i uzeti ta prava ako :

- više ne ispunjava uvjete koje je trebalo ispuniti za stjecanje rudarskih prava,
- u roku od godinu dana od potpisivanja ugovora o koncesiji ne počne s izvođenjem rudarskih radova,
- više od godinu dana ne plaća rudarsku naknadu,
- ne izdvaja sredstva namijenjena za sanaciju ili dulje od jedne godine ne plati utvrđenu poreznu obvezu,

- ministarstvu nadležnom za rudarstvo ne daje podatke u skladu sa zakonom ili daje pogrešne podatke,
- iskorištava ili naredi iskorištavanje mineralnih sirovina izvan istraživačkog prostora,
- iskorištava mineralne resurse na način da značajno umanjuje ili uništava zaštićene vrste životinja ili biljaka ili ako ugrožava kulturne baštine i vode ili zagađuje okoliš,
- ne izvodi sanaciju eksploatacijskog polja u skladu s odobrenim rudarskim projektom za dobivanje koncesije za eksploataciju,
- ne ispunjava obveze iz koncesijskog akta,
- ne podliježe nadzoru provedbe koncesije,
- poslove u vezi s mineralnim sirovinama ne sklapa u ime i za račun koncesionara, ili na koji drugi način rudarska prava za iskorištavanje prodaje ili daje u najam,
- ako bi nastavak eksploatacije mogao uzrokovati ozbiljne prirodne ili druge katastrofe. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS,št.14/14: čl.58 i čl.59.)

Što se tiče prestanka rudarskih prava na eksploataciju, slovenski Zakon o rudarstvu ističe da do toga dolazi ako postoji bilo koji od slijedećih uvjeta:

- protekom vremena za koje se sklapa ugovor o koncesiji,
- ako je nad nositeljem rudarskih prava za eksploataciju pokrenut stečajni postupak ili je ispunjen koji od drugih uvjeta propisanih čl.60.st.2,
- ako nositelj rudarskih prava za eksploataciju, koji je pravna osoba ili fizička osoba samostalan poduzetnik, prestane postojati, a rudarsko pravo se ne prenese na pravnog stjecatelja u roku od dvije godine od početka stečajnog postupka i
- u slučaju smrti nositelja rudarskih prava za eskploataciju koji je fizička osoba a rudarsko pravo se ne prenese na nasljednika u roku iz čl.51. (Zakon o rudarstvu, Uradni list, št.14/14: čl.60.)

Hrvatski Zakon o rudarstvu razlikuje prestanak ugovora o koncesiji i raskid ugovora o koncesiji. Tu se primjećuje razlika u odnosu na slovenski Zakon o rudarstvu . Tako ugovor o koncesiji prestaje:

- istekom roka na koji je dan,

- smrću fizičke osobe, odnosno prestankom pravne osobe kao koncesionara ako ne postoji pravni slijednik ili isti ne postupi sukladno odredbama čl 21. Zakona o rudarstvu, te
- iz drugih razloga propisanih odredbama Zakona o koncesijama.

S druge strane, tijelo nadležno za rudarstvo će jednostrano raskinuti ugovor o koncesiji i uzeti koncesionaru sva prethodno stečena prava na eksploatacijskom polju bez novčane naknade ako:

- nisu izvršene sve obveze ugovora o koncesiji,
- ako nisu provedene propisane mjere zaštite na radu i potrebne mjere za sigurnost ljudi, imovine i zaštite prirode i okoliša, naređene rješenjem rudarske inspekcije ministarstva nadležnog za rudarstvo i Inspekcije zaštite okoliša,
- ako se izvođenjem rudarskih radova ometa, odnosno ugrožava istraživanje drugih mineralnih sirovina na susjednim istražnim prostorima i/ili eksploatacijskim poljima,
- ako se izvođenje rudarskih radova provodi izvan granica eksploatacijskog polja,
- ako se rudarski radovi izvode na zemljišnim česticama ili pozicijama na službenoj pomorskoj navigacijskoj karti morskog dijela eksploatacijskog polja koje nisu navedene ugovorom o koncesiji,
- ako koncesionar ne plati naknadu za koncesiju unatoč pisanom upozorenju tijela nadležnog za rudarstvo, ni u naknadno određenom roku,
- ako to zahtijevaju interesi obrane Republike Hrvatske,
- ako se unatoč pisanom upozorenju tijela nadležnog za rudarstvo, neracionalno iskorištava ležište mineralne sirovine,
- ako koncesionar unatoč pisanom upozorenju ministarstvu nadležnom za rudarstvo ne dostavi podatke i dokumentaciju iz čl.52.,53. i 54. Zakona o rudarstvu,
- ako koncesionar za izvanrednu sanaciju prostora ne dostavi potvrdu rudarske inspekcije ministarstva nadležnog za rudarstvo da se sanacija prostora provodi sukladno uvjetima i ograničenjima određenim ugovorom o koncesiji za sanaciju prostora,
- pravomoćnošću sudske odluke kojom se rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja ili odluka o dodjeli koncesije utvrđuje ništavim ili poništava, odnosno ugovor o koncesiji utvrđuje ništavim ili se poništava, te

- odlukom Hrvatskog sabora da to zahtijeva javni interes. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/14: čl 89 i čl.90.)

7. NAKNADA ZA RUDARSKA PRAVA

7.1. Naknada za rudarska prava u Republici Hrvatskoj

Rudarski gospodarski subjekt dužan je plaćati naknadu za eksploataciju mineralnih sirovina. Visinu minimalne naknade za koncesiju utvrđuje uredbom Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministarstva nadležnog za rudarstvo. Tako se ta naknada za mineralne sirovine iz čl.3 uredbe sastoji od:

- **fiksnog dijela**, novčane naknade za zauzetost površine eksploatacijskog polja određenu upisom u registar odobrenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, te
- **varijabilnog dijela**, novčane naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine. (Uredba o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, NN 31/14: čl.1.-4.)

Uredbom o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina propisuje se visina minimalne naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina i propisuje se raspodjela prihoda od naknade za koncesiju između lokalne samouprave, područne samouprave, i državnog proračuna RH.

Za sve mineralne sirovine osim geotermalne vode fiksni dio naknade iznosi:

- 800,00 kn/ha za eksploatacijska polja mineralnih sirovina površine < 20 ha,
- 1.000,00 kn/ha za eksploatacijska polja mineralnih sirovina površine od 20 ha do 50 ha,
- 1.200,00 kn/ha za eksploatacijska polja mineralnih sirovina površine > 50 ha.

Fiksni dio naknade za eksploatacijska polja geotermalne vode iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke ili rekreativne svrhe i druge namjene iznosi:

- 100,00 kn/ha za eksploatacijska polja mineralnih sirovina površine < 100 ha,
- 250,00 kn/ha za eksploatacijska polja mineralnih sirovina površine od 100 do 500 ha,
- 400,00 kn/ha za eksploatacijska polja mineralnih sirovina površine > 500 ha. (Uredba o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, NN 31/14: čl.5.)

Raspodjela naknade za eksploatacijsko polje ovisi o tome je li se ono nalazi na području jedne ili više jedinica lokalne samouprave, odnosno je li se eksploatacijsko polje mineralnih sirovina prostire u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske ili je Republika Hrvatska ovlaštenik eksploatacijskog polja.

Fiksni dio naknade u cijelosti se ustupa jedinici lokalne samouprave na čijem području se nalazi odobreno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina.

Ukoliko se eksploatacijsko polje mineralnih sirovina prostire na području više jedinica lokalne samouprave fiksni dio naknade se dijeli razmjerno površini prostiranja eksploatacijskog polja mineralnih sirovina na području pojedine jedinice lokalne samouprave. Ukoliko se eksploatacijsko polje mineralnih sirovina prostire u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske, fiksni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a ako je ovlaštenik eksploatacijskog polja mineralnih sirovina Republika Hrvatska, fiksni dio naknade se ne obračunava i ne plaća se. Bitno je još napomenuti da se fiksni dio naknade ne plaća za eksploatacijska polja soli, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda. (Uredba o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina, NN 31/14: čl.7. i čl.8.)

Minimalni iznos varijabilnog dijela naknade za sva eksploatacijska polja osim geotermalne vode i svih vrsta soli iznosi 5,0% od tržišne vrijednosti otkopane/pridobivene mineralne sirovine. Varijabilni dio naknade za eksploatacijska polja soli, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda te eksploatacijska polja geotermalne vode iznosi 3,0% od tržišne vrijednosti pridobivene mineralne sirovine.

Varijabilni dio naknade prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske i dijeli se:

- 30,0% jedinici lokalne samouprave, na čijem području se otkopava/pridobiva mineralna sirovina,
- 20,0% jedinici područne (regionalne) samouprave, na čijem području se otkopava mineralna sirovina,
- 50,0% državnom proračunu Republike Hrvatske.

Ako se eksploatacijsko polje mineralnih sirovina nalazi u epikontinentalnom pojasu onda je varijabilni dio naknade prihod državnog proračuna Republike Hrvatske.

U slučaju izmjene zakonskih i podzakonskih propisa kojima je određena naknada za koncesiju, rudarski gospodarski subjekt je dužan plaćati naknadu za koncesiju sukladno važećoj zakonskoj i podzakonskoj regulativi što se određuje izmjenom odluka i ugovora o davanju koncesije. Treba naglasiti da je naknada za koncesiju prihod državnog proračuna i/ili proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ministarstvo nadležno za rudarstvo dužno je redovito pratiti plaćanje naknade za koncesiju, te obavljati nadzor nad naplatom naknade za koncesiju za mineralne sirovine.

Tako je rudarski gospodarski subjekt dužan svake godine do 15. ožujka ministarstvu nadležnom za rudarstvo i tijelu nadležnom za rudarstvo dostaviti dokaz o obračunatim i uplaćenim iznosima naknade za koncesije za prethodnu godinu. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13,14/14: čl.77.)

7.2. Naknada za rudarska prava u Republici Sloveniji

Po slovenskom Zakonu o rudarstvu, danom kada ugovor o koncesiji postaje važeći, nositelj rudarskih prava za eksploataciju postaje odgovoran za plaćanje rudarske koncesije i za isplaćivanje novčanih sredstava u fondove za sanaciju prostora devastiranih rudarenjem. Osnovica za izračun iznosa rudarske koncesije je veličina eksploatacijskog prostora te prosječna cijena pojedinih vrsta mineralnih sirovina u Republici Sloveniji. Rudarska koncesija se plaća u godišnjem iznosu do maksimalno 500 eura po hektaru eksploatacijskog prostora, a najviše 30% od prosječne cijene po jedinici proizvodnje mineralnih sirovina tijekom godine, osim ako su na dražbi postignute više cijene. Sredstva dobivena od plaćanja rudarske koncesije su u iznosu od 50 % prihod jedinica lokalne samouprave, a u iznosu od 50 % su prihod Republike Slovenije. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, 14/14: čl.52 i čl.53.)

Veličina eksploatacijskog polja se određuje na temelju podataka iz rudarskog koncesijskog akta. Prosječna cijena mineralnih sirovina se utvrđuje na temelju podataka o vrsti, učestalosti i raširenosti pojedinih vrsta mineralne sirovine u Republici Sloveniji, pritom uzimajući u obzir tržišne cijene mineralne sirovine ostvarene u europskom gospodarskom prostoru za tekuću godinu. (Uredba o rudarski koncesnini in sredstvih za sanacijo Uradni list RS št.91/11 in 57/13: čl.4.)

Visina naknade za eksploatacijsko polje ovisi o načinu i vrsti eksploatacije mineralne sirovine a određuje se na osnovnu broja bodova za 1 ha eksploatacijskog polja. Broj bodova određen je u tablici koja se nalazi u Prilogu 1, Uredbe za rudarske koncesije i sredstava za sanaciju, **Tablica 6-1**. Iznos godišnjeg plaćanja za eksploatacijski prostor, izračunava se po sljedećoj jednadžbi:

$$P_{pp} = T_{pp} \times pp \times VT \quad (eur) \qquad (6\text{-}1)$$

gdje je:

P_{pp} : iznos godišnjeg plaćanja za eksploatacijsko polje u eurima,

T_{pp} : broj bodova za eksploatacijsko polje,

pp : veličina eksploatacijskog polja u hektarima (ha), zaokružena na četiri decimalna mjesta,

VT : vrijednost boda u eurima.

Tablica 6-1. Tablica naknade za eksploatacijska polja (Uredba o rudarski koncesnini in sredstvih za sanacijo, Uradni list RS, št. 91/11 in 57/13)

Način eksploatacije		Vrsta eksploatacijskog polja	Broj bodova
1		2	3
1.	Površinska eksploatacija čvrstih mineralnih sirovina	Površinski kop	15,000 bodova/ha
2.	Podzemna eksploatacija čvrstih mineralnih sirovina	Rudnik s utjecajem na površinsko zemljište	5,000 bodova/ha
3.	Podzemna eksploatacija čvrstih mineralnih sirovina	Rudnik bez utjecaja na površinsko zemljište	500 bodova/ha
4.	Eksploatacija ugljikovodika	Naftno polje, sirova nafta, kondenzati i prirodni plin	520 bodova/ha
5.	Eksploatacija morske soli	Polje s morskom soli	100 bodova/ha

Visina naknade za mineralne sirovine se definira kao iznos vrijednosti po jedinici pojedinih vrsta mineralnih sirovina, izražen kao postotak plaćanja ili brojem bodova. Iznos godišnjeg plaćanja za mineralne sirovine, izračunava se po sljedećoj jednadžbi:

$$P_{ms} = T_{ms} \times Q_{ms} \times VT \quad \text{(eur)} \tag{6-2}$$

gdje je:

P_{ms} : iznos godišnjeg plaćanja za eksploatiranu mineralnu sirovinu u rastresitom stanju u eurima,

T_{ms} : broj bodova za određenu vrstu mineralne sirovine,

Q_{ms} : količina eksploatirane mineralne sirovine prethodne godine (m^3 u rastresitom stanju), za ugljikovodike u tonama (t),

VT : vrijednost boda u eurima.

Broj bodova T_{ms} za određenu vrstu mineralne sirovine očitava se iz tablice priloga Uredbe o rudarskim koncesijama i sredstvima za sanaciju. Mineralne sirovine su u tablici raspoređene na energetske, kovinske, nekovinske, ostale mineralne sirovine i kao peta grupa je navedena jalovina čvrstih mineralnih sirovina. T_{ms} bodovi se kreću za energetske mineralne sirovine od 300 bodova za naftne kondenzate do 0,5 boda za zemni plin. Za kovinske mineralne sirovine se kreću od 50 bodova za molibden i vanadij do 25 bodova za olovo, za nekovinske mineralne sirovine bodovi se kreću od 470 bodova za prirodni kamen do 6 bodova za industrijski lapor. T_{ms} bodovi za ostale mineralne sirovine se kreću od 60 bodova za poludrago i drago kamenje do 0,1 bod za solne vode. Za jalovinu čvrste mineralne sirovine T_{ms} bodovi iznose 5 bodova.

VT bodovi su isto kao i T_{ms} bodovi u tablici priloga Uredbe o rudarskim koncesijama i sredstvima za sanaciju. Bodovi se moraju preračunati u eure kod računanja iznosa godišnje naknade koja se plaća za eksploatiranu mineralnu sirovinu. Vrijednost jednog boda u eurima je 0,009 eura. Vrijednosti VT boda za energetske mineralne sirovine se kreću od 2400 bodova po m^3 za ugljen do 2,5 boda po m^3 za zemni plin. Vrijednosti boda za kovinske mineralne sirovine se kreću od 500 bodova po m^3 za mangan, molibden i vanadij do 250 bodova po m^3 za olovo. Bodovi za nekovinske mineralne sirovine se kreću od 9400 bodova po m^3 za prirodni kamen do 100 bodova po m^3 za industrijski lapor. VT bodovi za ostale mineralne sirovine se kreću od 300 bodova po m^3 za drago i poludrago kamenje do 5 bodova

po m^3 za solne vode. Za jalovinu čvrste mineralne sirovine VT bodovi iznose 50 bodova po m^3.

Iz čega možemo uočiti da su najveće vrijednosti VT bodova za prirodni odnosno arhitektonsko-građevni kamen, ugljen, molibden, vanadij, mangan, drago i poludrago kamenje.

Rudarski gospodarski subjekt je dužan nakon završetka godine u kojoj je imao koncesijska prava obavijestiti ministarstvo o procjeni iznosa za koncesiju, najkasnije do 30. siječnja sljedeće godine. I platiti naknadu za koncesiju u jednokratnom iznosu i to najduže 30 dana od primitka računa. (Uredba o rudarski koncesnini in sredstvih za sanacijo Uradni list RS, št. 91/11 in 57/13: čl.7. i čl.13.)

7.3. Sredstva za sanaciju u Sloveniji

Koncesionar mora osigurati sredstva za sanaciju za vrijeme trajanja koncesije tako da godišnje plaća naknadu Eko fondu.

Iznos godišnjeg plaćanja naknade za sanaciju računa se sljedećom jednadžbom:

$$P_{rs} = \left(\frac{S_{str}}{SQ_{ms}}\right) \times Q_{ms} + LN \quad \text{(eur)} \tag{6-3}$$

gdje je:

P_{rs}: iznos godišnjeg plaćanja rudarske sanacije u eurima,

S_{str}: troškovi konačne sanacije eksploatacijskog prostora u eurima,

SQ_{ms}: ukupna količina mineralne sirovine u rastresitom stanju, koju je u skladu sa koncesijskim ugovorom dopušteno eksploatirati, u kubičnim metrima (m^3), za ugljikovodike u tonama (t),

Q_{ms}: količina eksploatirane čvrste mineralne sirovine u rastresitom stanju za proteklu godinu u kubičnim metrima (m^3), za ugljikovodike u tonama (t),

LN: godišnja naknada za upravljanje sredstvima dobivenim za sanaciju,

$$LN = \frac{\left(\frac{S_{str}}{SQ_{ms}}\right) \times Q_{ms}}{10} \quad \text{(eur)} \tag{6-4}$$

Troškovi konačne sanacije eksploatacijskog prostora ovise o načinu i vrsti eksploatacije mineralne sirovine a određuju se rudarskim projektom za dobivanje koncesije za eksploataciju.

7.4. Analiza utvrđivanja i raspodjele naknada za rudarska prava

Godišnja naknada za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina i u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji utvrđuje se iz dva temelja: površine eksploatacijskog polja i tržišne vrijednosti otkopane mineralne sirovine. Razlika je u metodi (načinu) određivanja osnovice za izračun pojedine vrste naknade za eksploataciju.

Ključna razlika u plaćanju naknada za rudarska prava je način, na koji se računa iznos, koji je koncesionar dužan plaćati svake godine za eksploatacijsko polje i za mineralnu sirovinu.

U Hrvatskoj legislativi dijeli se naknada na fiksni i varijabilni dio. Fiksni dio naknade je za površinu eksploatacijskog polja, a varijabilni dio naknade je za otkopanu količinu mineralne sirovine. Jedinični iznos naknade za zauzetost eksploatacijskog polja ovisan je o veličini eksploatacijskog polja, te se povećava porastom veličine eksploatacijskog polja. Na taj način zakonodavac želi destimulirati nepotrebno zauzimanje prostora.

U Sloveniji jedinična vrijednost naknade za zauzetost eksploatacijskog polja ovisna je i određuje se temeljem načina eksploatacije (površinska/podzemna) i vrsti mineralne sirovine koja se eksploatira (čvrste mineralne sirovine, ugljikovodici, morska sol).

Hrvatskom Uredbom o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina određeni su minimalni postoci od tržišne vrijednosti za pojedine vrste mineralne sirovine. Ono što Uredba ne određuje je način utvrđivanja tržišne vrijednosti mineralne sirovine, odnosno osnovice za obračun varijabilnog dijela naknade za otkopanu mineralnu sirovinu. Uredba definira jedino da ta osnovica ne smije biti manja od troškova eksploatacije mineralne sirovine utvrđena Elaboratom o rezervama.

U slovenskoj rudarskoj legislativi ne postoji pojam fiksni i varijabilni dio već se naknada dijeli na naknadu za eksploatacijsko polje i naknadu za mineralnu sirovinu. Obje naknade se izračunavaju prema jednadžbama koje su ranije opisane u ovom radu formula 6-1 i 6-2. Važno je napomenuti da veliku ulogu u formulama za izračunavanje naknada imaju bodovi koji se dodjeljuju za određenu mineralnu sirovinu odnosno za 1 ha eksploatacijskog polja. Vrijednost jednog boda je 0,009 eura ako to Vlada Republike Slovenije ne odredi drugačije i objavi u službenom listu (Uradni list).

Još jedna važna razlika je u raspodjeli naknada za rudarska prava. U Hrvatskoj fiksni dio se u cijelosti ustupa jedinici lokalne samouprave. Varijabilni dio naknade se uvijek dijeli tako da 30,0% pripada jedinici lokalne samouprave, 20,0% jedinici područne samouprave, a 50,0% naknade pripada državnom proračunu Republike Hrvatske. U Sloveniji sredstva

dobivena od plaćanja rudarske koncesije se dijele između jedinica lokalne samouprave i Republike Slovenije.

Veći dio rudarske naknade u Hrvatskoj pripada jedinicama lokalne samouprave, dok se u Republici Sloveniji dijeli na pola, što se može okarakterizirati kao bolji način raspodjele naknada za rudarska prava. Na taj način se više potiče razvoj jedinica lokalnih samouprava.

8. ZAŠTITA OKOLIŠA I PRIRODE

8.1. Zaštita okoliša i prirode prema hrvatskom zakonu

Za zahvat u prostoru kao što je eksploatacija mineralne sirovine potrebno je provesti postupak procjene utjecaja na okoliš koji se provodi sukladno Zakonu o zaštiti okoliša (NN 78/15) i Uredbi o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14).

Ukoliko nadležni organi za zaštitu prirode to odluče potrebno je provesti i glavnu procjenu utjecaja eksploatacije na prirodu odnosno ekološku mrežu sukladno Zakonu o zaštiti okoliša (NN 78/15). Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se ocjenjuje utjecaj plana, programa ili zahvata, samog i s drugim planovima, programima ili zahvatima, na ciljeve očuvanja i cjelovitosti područja ekološke mreže.

Rudarski gospodarski subjekt, prema hrvatskom Zakonu o rudarstvu, odgovara za štetu u prirodi i okolišu nastalu izvođenjem rudarskih radova na eksploatacijskom polju. Tako je on tijekom izvođenja rudarskih radova na eksploatacijskom polju te nakon završetka ili trajnog obustavljanja izvođenja rudarskih radova, dužan provesti sanaciju terena na kojem su izvedeni rudarski radovi te provesti sve mjere osiguranja radi sprječavanja nastanka opasnosti za ljude, imovinu, prirodu i okoliš.

Također o tome treba izvijestiti rudarsku inspekciju ministarstva nadležnog za rudarstvo, ministarstvo nadležno za zaštitu prirode i okoliša te ministarstvo nadležno za pomorstvo ako se rudarski radovi izvode na pomorskom dobru. Rudarski inspektorat i Inspekcija zaštite okoliša mu nakon toga izdaju potvrdu, ako utvrde da su provedene mjere

dovoljne, te obavještavaju tijelo nadležno za rudarstvo i tijelo nadležno za zaštitu prirode i okoliša. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/14: čl.69.)

Također treba reći da je rudarski gospodarski subjekt dužan voditi knjigu rudarskog nadzora u koju se unose naređenja rudarskog inspektora i odgovornih tehničkih osoba radi sprječavanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi, a mjere potrebne za zaštitu zdravlja i života ljudi te zaštitu imovine, prirode i okoliša poduzima prema važećim propisima. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/14: čl.151.)

Isto tako, kada koncesionar potpuno i trajno obustavi izvođenje rudarskih radova na eksploatacijskom polju, odnosno provede sanaciju eksploatacijskog polja, dužan je izvijestiti rudarsku inspekciju ministarstva nadležnog za rudarstvo i Inspekciju zaštite okoliša da su provedene sve mjere osiguranja na prostoru na kojem su izvođeni rudarski radovi. Oni mu onda izdaju potvrdu, ali nakon što utvrde da su te mjere zaista i provedene. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/ 14: čl.87.)

U sklopu zakona o zaštiti okoliša važna je uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš kojom se uređuje postupak ocjenjivanja prihvatljivosti zahvata obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša u okviru pripreme namjeravanog zahvata. Procjena utjecaja na okoliš se provodi prije izdavanja lokacijske dozvole. Ista uredba postoji i u slovenskom zakonu te su obje u skladu s Direktivom 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011 g. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš.

Zahtjev za procjenu utjecaja zahvata na okoliš sadrži:

- podatke o nositelju zahvata,
- podatke o lokaciji i zahvatu,
- podatke o usklađenosti zahvata s važećom prostorno-planskom dokumentacijom,
- odgovarajući akt nadležnog tijela o potrebi provedbe ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu sukladno posebnom propisu,
- podatke o ovlašteniku,
- studiju o utjecaju zahvata na okoliš. (Zakon o zaštiti okoliša, NN 78/15: čl.80.)

Studija o utjecaju zahvata na okoliš je stručna podloga za procjenu utjecaja na okoliš te je propisana uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš. Sadržaj studije:

- opis zahvata,
- varijantna rješenja zahvata,
- podaci i opis lokacije zahvata i podaci o okolišu,
- opis utjecaja zahvata na okoliš, tijekom građenja i/ili korištenja zahvata,
  - utjecaj na stanovništvo, životinjski i biljni svijet, tlo, vodu, zrak, klimatske faktore, materijalna dobra i krajolik,
  - utjecaji buke, vibracije, svjetlosti, topline, radijacije,
  - opis potreba za prirodnim resursima,
  - opis možebitnih značajnih prekograničnih utjecaja,
  - opis mogućih umanjenih prirodnih vrijednosti okoliša u odnosu na moguće koristi za društvo i okoliš.
- prijedlog mjera zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša, tijekom pripreme građenja i/ili korištenja zahvata,
- glavna ocjena prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu ako je ista utvrđena u prethodnoj ocjeni,
- sažetak studije,
- naznaku bilo kakvih poteškoća,
- popis literature,
- popis propisa,
- ostali podaci i informacije. (Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, NN 61/14: prilog IV.)

Savjetodavno stručno povjerenstvo ima najmanje pet članova te su njihove sjednice javne osim kada se glasuje o odlukama, odnosno mišljenjima. Svaki član povjerenstva obvezan je mišljenje o prihvatljivosti zahvata i kvaliteti studije dati u pisanom obliku. Kada nadležno tijelo utvrdi da zahtjev nositelja zahvata za procjenu utjecaja zahvata na okoliš sadrži sve propisane podatke i dokaze sukladno Zakonu, donosi odluku o upućivanju studije na javnu raspravu.

Povjerenstvo razmatra mišljenja, primjedbe i prijedloge nakon javne rasprave, obrazlaže razloge prihvaćanja/ne prihvaćanja najprihvatljivije varijante te donosi mišljenje o prihvatljivosti zahvata. Mišljenje povjerenstva o prihvatljivosti zahvata sadrži:

- opis najprihvatljivije varijante zahvata za okoliš s obrazloženjem,
- prijedlog mjere zaštite okoliša s prijedlogom plana provedbe,
- prijedlog programa praćenja stanja okoliša s prijedlogom plana provedbe.

Rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš donosi nadležno upravno tijelo nakon razmatranja:

- mišljenja povjerenstva o prihvatljivosti zahvata
- očitovanja tijela nadležnog za poslove prirode na mišljenje povjerenstva
- mišljenja, primjedbe i prijedloge javnosti iz javne rasprave
- rezultata prekograničnih konzultacija. (Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, NN 61/14: čl.14-čl.21.)

8.2. Zaštita okoliša i prirode prema slovenskom zakonu

U slovenskom zakonu o zaštiti okoliša opisana je procjena utjecaja na okoliš (EIA-Environmental Impact Assessment) od članka 51 do 67 te je dodatno uređena uredbom o zahvatima za koje je potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš.

Nositelj planiranog zahvata u prostoru podnosi ministarstvu zahtjev da ustanovi je li potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš za planirani zahvat. Nositelj namjeravanog zahvata treba dostaviti opis zahvata, okoliša ili dijelova okoliša za koje postoji vjerojatnost da će biti pod utjecajem zahvata i opis mogućih značajnijih utjecaja planiranog zahvata. Zahtjev je propisan uredbom o zahvatima za koje je potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš i nalazi se u toj uredbi u obliku priloga br.3. Uz zahtjev je potrebno priložiti rudarski projekt za dobivanje dozvole za istraživanje mineralnih sirovina ili rudarski projekt za dobivanje koncesije za eksploataciju ovisno o vrsti planiranog zahvata. Ministarstvo donosi odluku u roku od dva mjeseca od primitka urednog zahtjeva.

Nositelj planiranog zahvata mora za procjenu utjecaja zahvata na okoliš dostaviti ministarstvu projekt planiranog zahvata u okolišu i izvješće o utjecaju planiranog zahvata na okoliš.

Izvješće o utjecaju na okoliš mora sadržavati:

- opis postojećeg stanja okoliša,
- opis planiranih aktivnosti, uključujući podatke o namjeni, položaju i veličini,
- opis predviđenih mjera za sprječavanje, smanjivanje i ako je moguće eliminiranje značajnih negativnih utjecaja na okoliš,
- podatke potrebne za identifikaciju i ocjenu glavnih utjecaja planiranog zahvata na okoliš,
- pregled glavnih rješenja koje je nositelj zahtjeva ispitao, navodeći razloge odabranog rješenja posebno što se tiče utjecaja na okoliš,
- definiciju područja gdje planirana aktivnost uzrokuje štetu za okoliš, koja može utjecat na imovinu ili zdravlje ljudi,
- sažetak izvješća koji je razumljiv javnosti.

Ministarstvo mora u postupku procjene utjecaja na okoliš osigurati uvid javnosti u zahtjev za dobivanje odobrenja, izvješća o utjecaju na okoliš i prijedlog odluke i omogućiti izražavanje mišljenja i komentara. Ministarstvo odlučuje o suglasnosti za zaštitu okoliša u roku od tri mjeseca od primitka potpunog zahtjeva te izdaje objavu za javnost u roku od 30 dana od dana donošenja odluke u Urednom listu i na internetskim stranicama.
Objava sadrži:

- sadržaj odluke i osnovnih uvjeta za provedbu planiranih aktivnosti,
- glavni razlozi za donošenje odluke,
- opis najvažnijih mjera za sprečavanje, smanjivanje ili uklanjanje štetnih utjecaja planiranog zahvata na okoliš,
- naznaku o uzimanju u obzir stavova i komentara javnosti. (Zakon o varstvu okolja (ZVO-1): čl.51-65.)

Kako bi se osigurala sredstva za sanaciju, osnovan je zeleni fond tkz. Eko fond, slovenski javni fond za zaštitu okoliša, osnovan u skladu s odredbama zakona kojima se uređuje zaštita okoliša. Fond promiče održivi razvoj u skladu sa nacionalnim programom

zaštite okoliša i nacionalnim energetskim programom. Aktivnosti fonda su u javnom interesu, a to su:

- promicanje ulaganja u infrastrukturu zaštite okoliša, državnog i lokalnog značaja,
- poticanje ulaganja u obnovljive izvore energije,
- poticanje mjera energetske učinkovitosti,
- poticanje ulaganja u razvoj i upotrebu ekološki prihvatljive tehnologije koje smanjuju onečišćenje okoliša,
- promicanje različitih oblika obrazovanja i javne svijesti u svezi sa zaštitom okoliša,
- druge aktivnosti i zadatci koji se odnose na zaštitu okoliša. (Zakon o varstvu okolja (ZVO-1): čl.144.)

Vlada propisuje detaljne uvjete za izračun iznosa rezerviranih sredstava potrebnih za sanaciju, način i uvjete ocjenjivanja, plaćanja i korištenja tih sredstava te nadzor nad plaćanjem. Eko fond služi za prikupljanje, upravljanje i namjensko korištenje sredstava. Sredstva dobivena od plaćanja rezervacija se prikupljaju u Eko fondu na posebnom računu unutar kojeg se otvaraju posebne stavke za svako eksploatacijsko polje zasebno. Sredstva rezervirana za sanaciju su namijenjena samo za sanaciju tih eksploatacijskih polja za koje su nositelji rudarskih prava plaćali sredstva namijenjena za sanaciju. Ministarstvo nadležno za rudarstvo je nadležno za donošenje odluka i procjena iznosa uplata i isplata sredstava namijenjenih za sanaciju. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, 14/14: čl. 56.)

Značajan je i Rudarski fond čije osnivanje je predviđeno odrednicama Zakona o rudarstvu u Sloveniji, kojim upravlja ministarstvo nadležno za rudarstvo, a ovaj fond se kao proračunski fond osniva za prikupljanje, upravljanje i ciljano korištenje dijela sredstava dobivenih iz naknada za istraživanje mineralnih sirovina te naknada za njihovu eksploataciju.

Naknade za eksploataciju sam ranije opisao u poglavlju 7.2, a naknade za istraživanje mineralne sirovine se određuju na temelju javnog natječaja odnosno dražbe koju sam isto tako ranije spomenuo u poglavlju 6.2. Minimalna visina ponude iznosi 0 bodova po hektaru a visina podizanja ponude iznosi 500 bodova po hektaru pri čemu se za vrijednost boda uzima ona vrijednost koja je uređena uredbom za rudarsku koncesiju. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, 14/14: čl.25a.st.3.)

Sredstva dobivena od naknade za istraživanje i naknade za rudarsku koncesiju u Rudarskom fondu, namijenjena su za:

- izrađivanje državne rudarske strategije,
- izrađivanje i uređivanje rudarske knjige,
- provedbu geološke djelatnosti u rudarstvu,
- otklanjanje posljedica eksploatacije mineralnih sirovina kada nije poznato tko je počinitelj ili u slučaju kada se cijena sanacije ne može naplatiti nositelju rudarskih prava za eksploataciju,
- izradu studije i tehničke dokumentacije o temeljnim i strateškim istraživanjima kako bi se postigao napredak u znanosti i rudarskom inženjerstvu. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, 14/14: čl.55.)

8.3. Analiza zaštite okoliša i prirode u Hrvatskoj i Sloveniji

U Hrvatskoj ne postoji fond u koji se skupljaju sredstva za sanaciju eksploatacijskih polja dok u Republici Sloveniji postoji Eko fond u obliku javnog fonda i Rudarski fond. Što se tiče zaštite okoliša važna je za rudarstvo uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš koja postoji u Hrvatskoj i Slovenskoj legislativi te su one jako slične i obje su kao što sam i naveo u skladu sa Direktivom 2011/92/EU Europskog parlamenta i vijeća. Najvažniji dio tih uredbi je studija o utjecaju zahvata na okoliš odnosno izvješće o utjecaju planiranog zahvata na okoliš. Cilj tih studija je sličan u oba zakonu što možemo vidjeti po sadržaju gdje se navodi da studije moraju sadržavati podatke i opis lokacije zahvata i podatke o okolišu, opis planiranih aktivnosti te opis predviđenih mjera za sprječavanje odnosno smanjivanje negativnih utjecaja na okoliš.

Važna je razlika u pogledu zaštite okoliša, što je u Hrvatskoj postupak procjene utjecaja na okoliš obavezan. U Republici Sloveniji nositelj planiranog zahvata u prostoru podnosi ministarstvu zahtjev da ustanovi je li potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš za planirani zahvat.

9. PROSTORNO UREĐENJE

Temeljni cilj uređenja prostora je omogućiti skladan prostorni razvoj usklađen sa ekonomskim, socijalnim i ekološkim aspektima razvoja, prostor treba uređivati na način da se:

- osigura održivi prostorni razvoj kroz racionalno korištenje prostora i očuvanje prostornih kapaciteta za sadašnje i buduće naraštaje,
- pruža kvalitetne uvjete života u urbanim i ruralnim područjima, zagovara kvalitetan i human razvoj gradova i drugih naselja,
- osigurava prostorne mogućnosti za skladan razvoj zajednice,
- osigurava zaštita okoliša, održivo korištenje prirodnih resursa, očuva prirodna i kulturna baština te zaštiti druge prirodne i životne sredine. (Zakon o urejanju prostora, Uradni list RS,št.110/02: čl.3.)

Neki od ciljeva prostornog uređenja u Hrvatskoj su:

- ravnomjeran prostorni razvoj usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištem,
- povezivanje teritorija Države s europskim sustavima prostornog uređenja,
- razumno korištenje i zaštita prirodnih dobara, očuvanje prirode, zaštita okoliša i prevencija od rizika onečišćenja, zaštita kulturnih dobara,
- kvalitetan i human razvoj gradskih i ruralnih naselja,
- kvaliteta, kultura i ljepota prostornog i arhitektonskog oblikovanja. (Zakon o prostornom uređenju, NN 153/13: čl.6.)

Prema slovenskom Zakonu, eksploatacijski prostor i njegova uporaba također moraju biti u skladu s dokumentima prostornog uređenja. Usklađenost eksploatacijskog polja i njegove uporabe s dokumentima prostornog uređenja, utvrđuje izdavatelj prostornog provedbenog akta namijenjenog rudarstvu na temelju zahtjeva ministarstva nadležnog za rudarstvo. Izdavatelj utvrđuje je li eksploatacijsko polje i njegova uporaba u rudarskom projektu za dobivanje koncesije za eksploataciju u skladu sa sadržajem i zahtjevima prostornog provedbenog akta te izdaje rješenje o usklađenosti. U slučaju da eksploatacijsko polje i njegova uporaba nisu u skladu sa prostornim provedbenim aktom, ne može biti izdan koncesijski akt, te izdavatelj izdaje rješenje o neusklađenosti eksploatacijskog polja sa

dokumentima uređenja prostora i navodi zašto uvjeti iz prostornog provedbenog akta nisu ispunjeni. Iznimno se koncesijski akt može izdati ako je zemljište proglašeno rudarskim prostorom u javnom interesu. (Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, št. 14/14: čl.36.)

Općina je odgovorna za planiranje prostornih dokumenata od lokalnog značaja a to su između ostalog oni dokumenti koji su namijenjeni za eksploataciju mineralnih sirovina. (Zakon o prostorskem načrtovanju, Uradni list RS, št. 33/07: čl.12.st.3.)

Općinski dokumenti prostornog uređenja u Sloveniji su općinski prostorni plan i općinski detaljni prostorni plan. (Zakon o prostorskem načrtovanju, Uradni list RS, št. 33/07: čl.14.st.5.)

Postupak za dobivanje općinskog prostornog plana počinje sa odlukom načelnika i objavom u službenom glasniku. Odluka sadrži procjenu situacije i razloge za pripremu prostornog plana, područje prostornog plana kada je u pitanju izmjena i dopuna općinskog prostornog plana, način pridobivanja stručnih rješenja, rokove za izradu, nositelje uređenja prostora. (Zakon o prostorskem načrtovanju, Uradni list RS, št. 33/07: čl.45.)

Prostorni akti sadrže grafički i tekstualni dio odnosno obavezne priloge kao što su prikaz stanja prostora, stručne osnove na kojima se temelji rješenje prostornog akta, smjernice i mišljenja, obrazloženje i utemeljenost prostornog akta, izvješće tj. studiju o okolišu, ako je bila izrađena. (Zakon o prostorskem načrtovanju, Uradni list RS, št. 33/07: čl.19.)

Uz zahtjev za izdavanje koncesije za eksploataciju mineralne sirovine potrebno je priložiti izvršnu lokacijsku dozvolu izdanu od nadležnog tijela za prostorno uređenje. (Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/14: čl.73.st.2.) sukladno Zakonu o prostornom uređenju.

Lokacijska dozvola se izdaje, između ostalog, i za eksploatacijsko polje, građenje rudarskih objekata i postrojenja koji su u funkciji izvođenja rudarskih radova. Taj postupak se pokreće na zahtjev zainteresirane osobe, a lokacijska dozvola prestaje važiti ako se u roku od dvije godine od njene pravomoćnosti ne podnese zahtjev za davanje koncesije. (Zakon o prostornom uređenju, NN 153/13: čl.125. i čl.150.)

Zahtjevu za izdavanje lokacijske dozvole podnositelj zahtjeva prilaže tri primjerka idejnog projekta (situacija na odgovarajućoj geodetskoj podlozi) te izjavu projektanta da je idejni projekt izrađen u skladu s prostornim planom, posebne uvjete, rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš ako se radi o zahvatu u prostoru za koji se prema posebnim propisima provodi postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš, potvrdu o nostrifikaciji idejnog projekta, ako je projekt izrađen prema stranim propisima. (Zakon o prostornom uređenju, NN 153/13: čl.127.)

10. ZAKLJUČAK

Hrvatski i slovenski Zakon o rudarstvu, Zakon o uređenju prostora, Zakon o zaštiti okoliša, sadrže uredbe, koje su u skladu sa Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća, kojoj je za cilj približavanje prava država članica Europske Unije. Direktiva zadaje cilj koji se mora postići, dok su države članice obvezne prenijeti direktivu u svoj nacionalni sustav ali birajući pritom formu, te stoga nailazimo na neke različitosti u zakonima.

Usporednom analizom hrvatske i slovenske rudarske legislative mogu se uočiti razlike, kao npr. da se hrvatske odredbe odnose na istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina koje se nalaze na morskom dnu ili ispod njega dok slovenski Zakon o rudarstvu navodi da su prospekcija, istraživanje i eksploatacija nafte i plina na moru zabranjeni. Zanimljivo je još kako prema Hrvatskom zakonu prospekcija terena ne spada pod istraživanje mineralne sirovine, dok u slovenskom zakonu se u definiciji rudarske djelatnosti govori o prospekciji kao sastavnom dijelu eksploatacije mineralnih sirovina tj. kaže da je to geološko pregledavanje terena.

Potrebno je spomenuti kako slovenski rudarski zakon ima širu nadležnost od hrvatskog rudarskog zakona posebice se to vidi u definiciji složenih rudarskih radova a to su prema slovenskom zakonu sve vrste miniranja, izgradnja objekata kao što su nuklerano postrojenje, određene složene instalacije, izgradnja glavnih crpnih stanica, izgradnja brana, izgradnja glavnog skladišta eksplozivnih sredstava, tekućih goriva i maziva.

Važna razlika u pogledu gospodarenja mineralnim sirovinama je postojanje mineralnih sirovina od javnog interesa u državnoj rudarskoj strategiji Slovenije. Ako se ležišta takvih mineralnih sirovina nalaze u područjima u kojima bi njihova eksploatacija ubrzala njihov ekonomski i društveni razvoj, tada, se smatra da je istraživanje i eksploatacija takvih mineralnih sirovina od javnog interesa. Istraživanje i eksploatacija energetskih mineralnih sirovina od javnog je interesa na cijelom teritoriju Republike Slovenije kako bi se smanjila energetska ovisnost Slovenije o uvozu energije.

Takav način gospodarenja mineralnim sirovinama potiče razvoj rudarske djelatnosti i gospodarstva same države.

Razlikuju se još po tome što hrvatski Zakon o rudarstvu navodi u podijeli mineralne sirovine kao grupu za sebe arhitektonsko-građevni kamen, dok slovenski Zakon o rudarstvu, prirodni tj. arhitektonsko-građevni kamen stavlja u grupu mineralnih sirovina za industriju

građevinskog materijala i proizvoda. U smislu klasifikacije mineralnih sirovina razliku još možemo vidjeti u činjenici da hrvatski rudarski zakon rudnim blagom smatra jalovišta i talioničke troske dok se to u slovenskom rudarskom zakonu ne spominje kao mineralna sirovina, ali se jalovišta mogu svrstati pod ostale mineralne sirovine, točnije pod sve sekundarne sirovine koje se pojavljuju kao ostatci pridobivanja i oplemenjivanja određenih mineralnih sirovina.

Prema hrvatskom rudarskom zakonu odluka o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje mineralnih sirovina, može se donijeti isključivo za prostore koji su u dokumentima prostornog uređenja planirani za izvođenje rudarskih radova. U slovenskom rudarskom zakoniku nema takvih odredbi, ali se isto kao i u hrvatskoj treba održati javno nadmetanje.

Jedna od bitnijih razlika je u plaćanju naknada za rudarska prava. U Hrvatskoj postoje fiksni (površina eksploatacijskog polja) i varijabilni (otkopana količina mineralne sirovine) dio. Uredbom o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (NN 31/14) određeno je, koja je cijena za koju mineralnu sirovinu odnosno veličinu eksploatacijskog polja. U slovenskom zakonu te dvije naknade se izračunavaju prema jednadžbama gdje su za izračun naknade odlučujući bodovi koji se dodjeljuju za određenu vrstu mineralne sirovine odnosno za 1 ha eksploatacijskog polja. Trenutno vrijednost jednog VT boda u eurima iznosi 0,009 eura.

Bitno je još istaknuti postojanje fondova u Republici Sloveniji kao što je zeleni fond, slovenski javni fond za zaštitu okoliša, tkz. Eko fond i Rudarski fond kojim upravlja ministarstvo nadležno za rudarstvo. Fondovi se pune sredstvima dobivenim iz naknada za istraživanje mineralnih sirovina te naknada za njihovu eksploataciju. Neke od važnijih namjena tih sredstava jesu izrađivanje državne rudarske strategije, izrađivanje i uređivanje rudarske knjige, provedba geološke djelatnosti u rudarstvu, sanacija eksploatacijskih polja.

Osnivanje takvih ili sličnih fondova u Hrvatskoj može pridonijeti razvoju zaštite okoliša i rudarstva, ponajprije u smislu promicanja ulaganja u infrastrukturu zaštite okoliša te ulaganja u razvoj i provedbu Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama, kao što se to čini u Sloveniji.

11. LITERATURA

1. Zakon o rudarstvu, NN 56/13, 14/ 14

2. Zakon o rudarstvu, Uradni list RS, št.14/14

3. Zakon o prostornom uređenju, NN 153/13

4. Uredba o naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina NN 31/14

5. Zakon o varstvu okolja, Uradni list RS, št. 39/06

6. Zakon o zaštiti okoliša, NN 78/15

7. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, NN 61/14

8. Uredba o spremembah Uredbe o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, Uradni list RS, št. 57/15

9. Uredba o rudarski koncesnini in sredstvih za sanacijo, Uradni list RS, št. 91/11 in 57/13

10. Zakon o urejanju prostora, Uradni list RS, št. 110/02

11. Zakon o prostornom uređenju, NN 153/13

12. Zakon o prostorskem načrtovanju, Uradni list RS, št. 33/07

13. Geološki zavod Slovenije, 2016, Mineral Resources in Slovenia, bilten, Ljubljana